ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 8 (8.592) ◆ 1995 йил 18 январь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

Тадбиркорга омад ёр

ХАРИДОРБОП МАҲСУЛОТЛАР

Бир вақтлар кичкинагина цех бугунги кунга келиб, хорижлик сармоядорлар билан ҳамкорликда иш юритади деган фикр ҳеч кимнинг хаёлига келмаганди. Аммо тинмай изланиш, тадбиркорлик билан иш юритиш туфайли олдимизга қўйилган мақсадимизга эришдик. Лекин бу осонликча бўлгани йўқ.

31 кишидан иборат бўлган кичик қўшма корхонамиз ўзининг бир йиллигини нишонламоқда. Биз якка тартибдаги усул асосида аёллар, эркаклар ва болаларнинг мавсумий пойабзалларини тикиб чиқарамиз.

1993 йили афғонистонлик муҳожир сармоядорлар ишлаб чиқарган маҳсулотларимиз билан бафуржа танишиб кўрганларидан сўнг ҳамкорликда ишлаш таклифи билан ташриф буюришди. Улар ташкил бўладиган корхона учун 50 минг АҚШ доллари ҳисобида маблағ ажратишди. Ҳозирги кунда «Имкон» ёпиқ ҳиссадорлик жамияти қўшма корхонаси Афғонистондаги «Ҳадад Умар ЛТД» хусусий корхонаси билан биргаликда ишламоқда.

Сифатли пойабзаллар учун жамғарилган хом ашёдан ташқари Россия Федерациясидан беш хил елим, мих ва бошқа шунга ўхшаш маҳсулотлар келтирилмоқда. Тайёр маҳсулотларимиз эса шаҳримиздаги Навоий кўчасидан жой олган «Имкон»номли пойабзал дўконида сотилаётир. Маҳсулотларнинг сотилиши харидорлар талабини тезроқ ўрганишга шароит туғдираяпти. Бу ерда якка тартибда буюртма бериш имконияти ҳам мавжуд. Шунингдек хусусийлашган пойабзал дўконлари билан тўғридан-тўғри муомалада бўлиш ҳуқуқимиз ҳам бор.

Кичик қўшма корхонамизда барча ишлаб чиқариш муаммоларини бартараф этишда Ғофиржон Содиқов, Собитжон Дадаев, Усмонхўжа Мажидов, Абдусаттор Хожимуротов, Баҳром Абдураҳмонов, Абдураҳмон Шукуров, Йўлдошбой Абдурасуловлар ўз меҳнатларини аяшмаётир. Улар ҳиссадорлик жамиятига ўтаётган кезларимизда ҳам ўз ҳиссалари билан жамият аъзолари бўлишган.

«Имкон»да имкониятлар катта. Бундай дейишимнинг боиси бор, албатта. 1995 йилда 8 нафар ишчимиз пойабзал мутахассислигини мукаммал ўқиб-ўрганиш учун хорижга — Жанубий Кореяга ўқишга юборилади. Афғонистондан келтирилган 37 минг АҚШ долларилик янги дастгоҳ (хом ашё мўлжалдагидай жамғарилса) ишга туширилиб, яна 30 киши иш билан таъминланади. Якка тартибда ишлаб чиқарилган 7 минг жуфт пойабзалларнинг сони янада кўпайиб, сифати бундан ҳам яхшиланади. Бунга ишончим комил.

Сайфулла РАҲИМОВ,
«Имкон» ҳиссадорлик жамияти қўшма корхонаси раҳбари.

Пойтахтимиз қурилишларида

ҲАММА ГАП УЮШҚОҚЛИКДА

Ҳозирги вақтда шароит оғир, хом ашё ёки қурилиш материаллари етишмайди, деб арз қиламиз. Лекин бундан ҳеч қандай фойда йўқ. Яхшиси унумдорлик билан ишласак ҳаммаси яхши бўлар экан. Мана мисол учун бизнинг қурилиш бошқармамизда амалга оширган ишларимизга бир назар ташлайлик. Ўтган йилнинг худди шу палласида қайси чала қолган қурилишни ниҳоясига етказсак экан, деган хаёллар уммонига чўмгандик. Орадан бироз вақт ўтгач эса фикрлар жамланиб, ташкилотлар билан уюшиб, яъни келишиб ишлашга киришдик. Қарабсизки, бизнинг қурувчиларга ишлашга имкон туғилди, буюртмачиларимизга эса уй қурилди. 1994 йилнинг охирги кунларида 32 хонадон, ҳар бири 3 хонали уйни фойдаланишга топширдик. Бу уйлар уч блокли бўлгани учун даставвал «А» блокини қуриб битказдик.

Буюртмачиларимиз «Ўзнефтегазсаноатқурилиш» концернининг ишчилари ҳам байрамолди совғамиздан ғоят мамнун бўлишди.

1995 йилдаги режаларимиз ҳам аниқ: уйнинг «Б» блокини тезроқ ва сифатли қилиб қуриб битказишдан иборатдир. «А» блокни тез қуриб битказишимизда қурилиш материалларини етказиб берадиган заводлар ва корхоналар ҳам яқиндан ёрдам беришди. Масалан, Сергелидаги қуёшдан ҳимоялаш маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмаси етказиб берган пластмасса ромлар жонимизга оро бўлди. Нега десангиз энг аввало бу ромларни бўяганимиз йўқ. Улар иссиқ-совуқда ҳам бир хилда ўз ҳажмини йўқотмай тураверар экан. Дурадгорларимиз ҳеч қаерини арраламай, рандаламай ўз ўринларига жойлаштириб қўя қолишди. Шунинг учун ҳам 20 кун иш кунидан ютдик. Ромларни бўяш учун ажратилган 150 килограмм оқ бўёқ бошқа эҳтиёж учун ишлатишга олиб қўйилди. «Тошкент уйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 12-трестнинг 65-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари билан ҳамкорликда ишлаганлигимиз туфайли пардозлаш ишлари ҳам сифатли амалга оширилди.

Насиб этса, яқин кунлар ичида Амир Темур кўчасидан жой олаётган муҳташам тўққиз қаватли уйнинг «Б» блоки ҳам фойдаланишга топширилади.

Марат МАТЁҚУБОВ,
хўжалик ҳисобидаги пардозлаш бошқармасининг бошлиғи.

«Паризод» ҳиссадорлик жамияти тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг барча тикувчилари ўтган йилдагидан янада яхшироқ ва сифатлироқ маҳсулот тикиб чиқаришга қарор қилишган. Шунинг учун ҳам жамоанинг тажриба цехи тикувчиларига алоҳида масъулият юкланмоқда. Чунки улар томонидан тикилган ҳар бир маҳсулот мавжуд назорат гуруҳидан ўтгачгина тўлиқ ишлаб чиқаришга тадбиқ этилади.

СУРАТДА: тажриба цехининг ишчиси Муҳаббат Маҳмудова иш жараёнида.

Козим Ўлмасов олган сурат.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

❑ 17 январь куни Вазирлар Маҳкамасида хусусийлаштириш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ҳамда ресурслар, моддий-техника таъминоти ва шартномалар бўйича мажмуаларнинг бўлиб ўтган қўшма мажлисида «Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмасининг 1994 йилги иш якунлари ва 1995 йидда иқтисодий ислоҳотларни ривожлантиришнинг истиқболлари муҳокама этилди.

❑ Тошкентда бўлиб ўтган республика семинари «Аёл ва тадбиркорлик» деб аталди.

❑ Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлимининг йиллик ҳисобот йиғилишида бўлимга қарашли илмий текшириш муассасаларининг ўтган йили бажарган ишлари ва галдаги вазифалари муҳокама этилди.

❑ Вобкент йигирув-тўқув фабрикасида ишлаб чиқариш чиқиндиларидан гиламлар тўқиш йўлга қўйилди. Келажакда цехни кенгайтириш эвазига бу ерда палослар тайёрлаш ҳам йўлга қўйилади.

❑ Индонезиянинг Ўзбекистондаги элчиси жаноб Ҳасан Абдул Жалил Хоразм вилоятига ташриф буюрди. Ташриф чоғида икки давлат ўртасидаги ҳамкорликни янада юқори поғонага кўтариш, туризмни ривожлантириш масалаларига катта эътибор қаратилди.

❑ Тошкент вилоятига Харьков вилоятининг расмий делегацияси келди. Бўлиб ўтган музокаралар чоғида ҳар икки вилоят ўртасида ўзаро ҳамкорлик қилиниши мумкин бўлган соҳалар, унинг ҳажмлари ҳақида фикрлашиб олинди.

❑ Термиз шаҳрида жойлашган Семашко номидаги шифохонанинг Сурхондарё бўлимида 80 ўринли янги бино фойдаланишга топширилди.

❑ Андижонда вилоят банк ходимларининг танлови бўлиб ўтди. Унда ҳиссадорлик-тижорат банкларига қарашли 10 та команда беллашди.

❑ Футбол бўйича мамлакатимизнинг уч карра чемпиони — Фарғонанинг «Нефтчи» командаси эртага Малайзияга жўнаб кетади. Ҳамюртларимиз бу ерда иккита ўртоқлик учрашуви ўтказганларидан кейин Бангкокда бўладиган Осиё чемпионлари кубогининг ярим финал мусобақаларида қатнашадилар.

❑ Пойтахтимизда баскетбол бўйича Ўзбекистон кубоги учун баҳслар ниҳоясига етди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Ўтган кун мобайнида Россия қўшинлари Грозний шаҳри марказида ҳарбий ҳаракатларини давом эттирдилар. У ердан келаётган хабарларга қараганда Чеченистондаги нуфузли кишилар ўртасида Жохар Дудаев ва унга тарафдорларнинг ҳаракатларининг ноқонунийлиги ва иғвогарона эканлиги тўғрисидаги кайфиятлар кучаймоқда.

❑ Россия Бош вазири Виктор Черномирдин Президент топшириғига кўра Чеченистондаги воқеалар муносабати билан россияликларга мурожаат қилди.У музокаралар бошлашни таклиф этди. Музокараларнинг бошланиши бир вақтнинг ўзида ўт очишни тўхтатишни билдирар эди, деди у мурожаатида.

❑ Кеча Кремлда Россия Президенти Борис Ельцин билан Бош вазир Виктор Черномирдиннинг учрашуви бўлди. Унда кенг иқтисодий масалалар, шунингдек, Чеченистондаги музокара жараёнлари муҳокама этилди.

❑ Кеча ЗИЛ ўз иш фаолиятини тўхтатди. Бунинг боиси ишлаб чиқаришни ташкил этиш учун маблағларнинг йўқлигидир.

❑ Беларусь Президенти Россия ва Беларусь парламентларининг биргаликдаги мажлисларини ўтказиш ғоясини қўллаб-қувватлайди, лекин икки мамлакатнинг сиёсий жиҳатдан бирлашишини номатлуб деб ҳисоблайди.

❑ Қирғизистонда фуқароларга янги паспорт берила бошланди. Биринчи паспорт республика Президенти Асқар Акаевга берилди.

❑ Туркманистонда аҳолини рўйхатга олиш бошланди. Туркманистоннинг ҳар бир фуқароси 19 та саволга жавоб қайтариши керак.

❑ Москва банклараро валюта биржасида кеча бўлиб ўтган савдода АҚШ 1 долларининг қиймати 3861 рублга кўтарилди.

ХОРИЖДА

❑ Кеча эрта тонгда Кобе ва унга қўшни Осаки шаҳрининг аҳолиси кучли зилзиладан уйғониб кетди. У ерда Японияда энг кучли ер силкиниши рўй берди.Унинг кучи Рихтер ўлчови бўйича 7,2 баллни ташкил этди. Зилзила оқибатида 4439 киши жароҳатланди, 1456 киши ҳалок бўлди ва 1068 киши бедарак йўқолди.

❑ Россия Президенти Япония Бош вазирига фожиали зилзила муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирди.

❑ Брюсселда ядросиз замон келажаги учун халқаро юриш бошланди.

❑ АҚШ ва Россия Федерацияси Президентларининг навбатдаги учрашуви жорий йилнинг май ойига режалаштирилди.

❑ Хитой раҳбари Дэн Сяопиннинг қизи отасининг саломатлиги ёмонлашганлигини хабар қилди. Унинг айтишича Хитойдаги ислоҳотларнинг отаси кейинги бир неча ойлар мобайнида юролмай ва туролмай қолган.

Янги йил арафасида матбуотда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Тошкент молия қурилиш корпорацияси («Тошкентуйжойинвестқурилиш»)ни ташкил қилиш тўғрисида»ги Фармони эълон қилинган эди. Фармон чиққандан кейин таҳририятимизга кўплаб хатлар келмоқда. Мактуб муаллифлари «Бу қандай ташкилот? Унинг бурунгисидан фарқи нимада? Ташкил қилинган корпорация ҳамшаҳарларимизни уй-жой билан таъминлашда ўзига хослиги борми?» деб сўрашмоқда? Муштарийларимизнинг ана шу ва бошқа саволларига жавоб беришни корпорация бошқарувининг раиси Тоҳир Зокировдан илтимос қилдик.

Мутасаддилар фикрича...

УЙ-ЖОЙ БЕРИШ КАФОЛАТЛАНАДИ

— Бизнинг ташкилот 1993 йили «Тошкентқурилиш» корпорациясига айлантирилганди. Бунинг ўзига хос ноқулайликлари бор эди. Масалан, мижоз бизга уй қуришга буюртма бериш учун пулни банкка ўтказарди. Банк бу маблағларни бош пудратчи сифатида бизга берарди. Биз эса турар жой биносида қурилиш-тиклаш ишларини бажаргандан кейин пардозловчи ва сантехника ишларини бажарувчи ташкилотларга мурожаат қилардик. Ана шундан кейин буюртмачи уйни тўлалигича қабул қилиб оларди. Бу иш жуда кўп вақтни талаб қиларди. Яъни олти ойда битадиган иш бир йилгача чўзилиб кетарди.

Яна бир ноқулайлик шундан иборат эдики, турар жой биноларида қурилиш ишлари чўзилиб кетган сари нарх-наво ҳам ўсиб борарди. Натижада буюртмачи берган пул етмай қолиб, банкдан фоизли қарз олишга мажбур бўлардик. Бу эса қурилиш ташкилотлари билан буюртмачилар ўртасида келишмовчиликларга олиб келарди.

Эндиликда эса Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони ва ундан кейинги Вазирлар Маҳкамаси қарорида кўрсатилганидек, «Тошшаҳарлойиҳа» институти ва «Фароис» фирмасининг «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига ихтиёрий равишда кириш тўғрисидаги таклифи қабул қилинди. Бундан ташқари «Ўзсаноатқурилишбанк»нинг қурилиш бўлими негизида «Тошсоцуйжойбанк» акционерлик-тижорат банки ташкил қилинади. Бошқача қилиб айтганда банк ҳам, буюртмачи ҳам, лойиҳачи ҳам ўзимиздан бўлади. Бу эса ўз навбатида юқоридаги муаммоларни ечади. Яъни корпорация давлатдан пул олмасдан, ўзи ер сотиб олади, ўзи қуради, ўзи сотади.

— Вазирлар Маҳкамасининг қарорида «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига уй-жой облигация заёмини чиқаришга рухсат берилган. Бу сертификатлар қанақа бўлади? Заёмлар кимга сотилади?

— Уй-жой сертификатлари корпорациянинг қимматли қоғозлари ҳисобланади ҳамда уларнинг эгалари томонидан миқдори облигациянинг белгиланган амал қилиш даврида ўзгарган муайян миқдордаги умумий уй-жой майдони қурилиши учун маблағ тўланганлигини тасдиқлайди. Бошқача қилиб айтганда, сертификат эгалари тўрт ой мобайнида турар жой билан таъминланиши кафолатланади. Агарда корпорация шу муддат ичида облигация эгаларини уй-жой билан таъминлай олмай қолган тақдирда шаҳар ҳокимлиги уларга хонадон беришда кафил бўлади. Заёмлар Тошкент шаҳрида қайд этилган фуқароларга сотилади. Уларнинг уй-жой билан таъминланганлиги ёки йўқлиги сертификат сотиб олишда ҳисобга олинмайди.

— Сертификат нархлари қандай белгиланади? Уй-жойга навбатга туриш учун қанча заём сотиб олиш керак?

— Ҳали бу нарх белгилангани йўқ. Лекин ҳар бир 0,5 квадрат метр турар жой биносининг таннархи битта сертификатга тенг бўлади. Уй-жойга навбатга туриш учун 30 фоизга мувофиқ келувчи облигацияларни сотиб олиш керак бўлади. Масалан, умумий майдони 100 квадрат метрга тенг хонадон олмоқчи бўлдингиз. Бу 200 та сертификат дейилгани. Шунинг тахминан 60-70 тасини сотиб олсангиз кифоя. Бироқ, тўрт ой мобайнида қолган 70 фоиз квартира ҳақини тўлашингиз шарт.

— Облигациялар қачонгача амалда бўлади? Заём эгалари уй-жой олгиси келмай қолса, уни ўзларида сақлаши ёки бошқа бировга сотиши мумкинми?

— Ушбу чиқаришдаги уй-жой облигацияси 1998 йил 1 январгача амал қилади. Ундан кейин облигациялар навбатдаги заёмларга алмаштирилиши ёки корпорациянинг уй-жой облигация заёмини чиқариш ва уларнинг муомалада бўлиш тартиби тўғрисидаги низомга мувофиқ облигация қиймати тўланиши керак. Заём эгалари уни хоҳлаган муддат ичида сақлашлари мумкин. Ёки сотиши мумкин. Сотганда ҳам юқори нархда сотилади. Чунки муддат ўтиши билан сертификатларнинг нархи ўсиб бораверади.

— Сертификат эгаларига хоҳлаган жойдан уй бериладими ёки йўқми? Ундан кейин «Фароис»да шу кунгача навбатда турган фуқаролар нима қилиши керак?

— Сертификат баҳоси қайси ҳудудда жойлашганига қараб ҳар хил белгиланади. Мисол учун Сергели ва бошқа шаҳар чеккасидаги қурилаётган уйларнинг баҳоси анча арзон бўлади. Марказда қурилган уйлар эса бунинг акси. Бундан ташқари, баҳони белгилашда турар жой биносининг ғиштдан ёки панелдан, поллари паркет ёки линолеум ва бошқалар ҳам ҳисобга олинади.

Ҳозирги кунда «Фароис»да навбатда турганларга келсак, агарда улар уй-жой учун бошланғич пулни тўлаб қўйган бўлсалар, шунга яраша сертификат оладилар. Шундай навбатда турган бўлсалар юқоридаги белгиланган заёмларни сотиб олишни маслаҳат берган бўлардик.

Хулоса қилиб айтганда корпорация томонидан чиқариладиган сертификат қоғозлари уларнинг эгаларига қатъиян белгиланган муддатларда шинам квартираларни кафолатланган тарзда сотиб олиш ҳуқуқини беради.

Суҳбатдош Ғанижон ЮНУСОВ.

Республика футбол федерациясида

САРҲИСОБ ВА РЕЖАЛАР

Илгари хабар берганимиздек, куни кеча Ўзбекистон футбол федерациясининг пленуми бўлиб ўтди. Унда республикамиз футболининг етакчи мутахассислари, таниқли мураббийлар ҳамда вилоятлардан ташриф буюрган спорт ишлари бўйича масъул кишилар ҳозир бўлдилар.

Пленумда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири, республика футбол федерациясининг президенти Абдулҳошим Муталов маъруза қилди.

— Ўтган йил республикамиз футболи учун улкан ўзгаришлар ва зафарлар йили бўлди, — деди Бош вазир ўз нутқида, — шунинг учун ҳам 1994 йилги футболимизнинг улкан ғалабалари Президентимиз томонидан юқори баҳоланди.

Республика футбол федерациясининг президенти А. Муталов ўз нутқида Ўзбекистон футболини чуқур таҳлил қилиб, Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 18 мартдаги «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори ҳамда унда келтирилган келгусида футболни ривожлантиришнинг миллий дастури қандай бажарилаётганлигига алоҳида тўхталиб ўтди. Бу қарорга ижобий жавоб сифатида шаҳримиз туманларида олиб борилаётган ишлар, хусусан, «Истиқлол» (Собир Раҳимов тумани), «Чилонзор» (Чилонзор тумани) жамоаларининг дастлабки дадил қадамлари ҳақида ҳам илиқ фикрлар билдирилди. Шу билан бирга, юқоридаги қарорни бажариш юзасидан кўпгина вилоятларда ишлар жуда суст бораётганлиги, бу ишга масъул шахслар ҳамон бефарқ қараётганликлари танқид қилинди.

Пленумда республикамизнинг таниқли футбол мураббийлари ва вилоятлардан келган мутахассислар ҳам сўзга чиқишиб, футболдаги мавжуд муаммолар ва уларни ҳал этиш юзасидан ўз мулоҳазаларини билдирдилар. XII Осиё ўйинларида ажойиб зафар қучган республикамиз терма жамоасининг бу йилги режалари ҳақида сўз борди.

Пленумда республика футбол федерацияси бошқаруви таркибига ўзгартиришлар киритилди. Шунга кўра Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов ва «Ўзавтосаноат» уюшмасининг раиси Қудрат Парпиев республика футбол федерациясининг вице-президентлари этиб сайландилар. Шунингдек, федерация аъзолигига ҳам янги номзодлар қабул қилинди.

Шундан сўнг, ҳомийлар томонидан ҳозирланган соврин ва совғаларни республика терма жамоаси аъзолари, мураббийларига топшириш маросими бўлди.

Тантанали мукофотлашдан сўнг пленум иштирокчиларига Ўзбекистон санъат усталари томонидан катта концерт намойиш этилди.

Пленум ишида Президентнинг давлат маслаҳатчиси А.Азизхўжаев, Бош вазир ўринбосари С.Саидқосимов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов иштирок этдилар.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

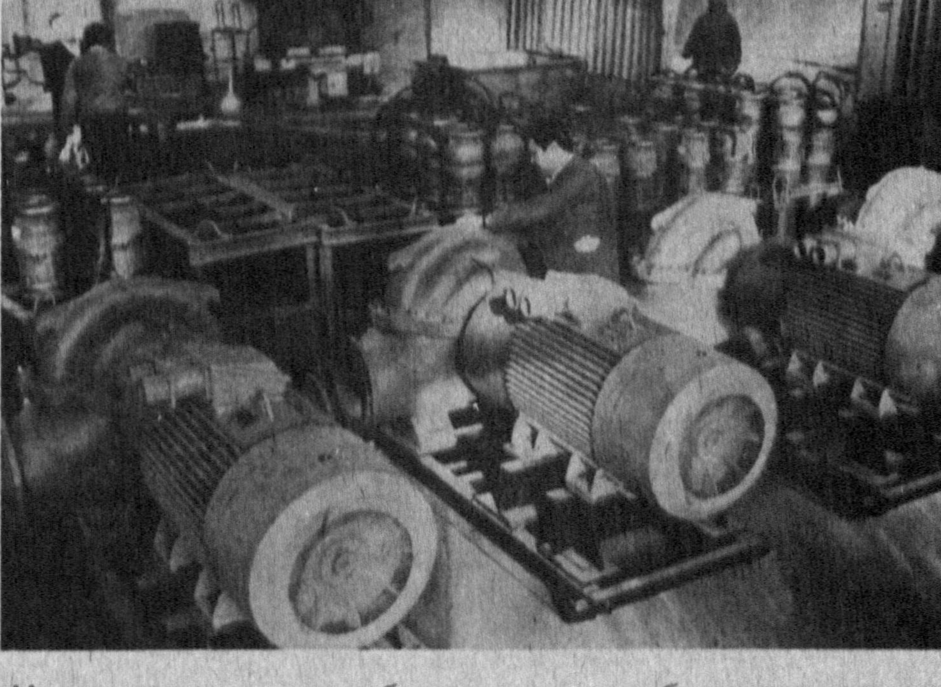

Махсуслаштирилган тажриба-таъмирлаш ишлаб чиқариш корхонасининг марказий омборхонасида халқ хўжалигининг турли соҳалари учун маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда.

СУРАТДА: йиғув цехи насос бўлинмасининг умумий кўриниши.

Виктор Багаев олган сурат.

МАҲОРАТЛИ ЙИГИРУВЧИЛАР

«Абдураҳмон алп» шахсий корхонасининг Чуқурсойдан жой олган ип-йигирув шохобчасида юқори маҳоратли йигирувчилар меҳнат қилишади.

— Йигирувчилик — тўқувчилик маҳоратига эга бўлган хотин-қизларни қисқа муддатли синов асосида ишга қабул қилишимиз ҳозир ҳам давом этмоқда, — дейди шохобчанинг раҳбари Равшан Қосимов. — Айни вақтда бу ерда 20 нафар аёлларимиз иш билан таъминланган. Ишлашлари учун давлат корхоналари сингари барча шароитлар муҳайё. Бироқ ўта сифатли маҳсулот чиқарилишига талаб катта. Шохобчамизда икки сменали иш ташкил этилган бўлиб, Навоий азот корхонасидан келтирилган нитрон толалардан ип йигирилади. Бу иплар №32/1 ва №32/2 рақамлари билан белгиланади. Тайёр иплардан Японияда ишлаб чиқарилаётган кичик тўқув дастгоҳлари орқали турли ҳажмдаги кийимларни тўқиш имконияти бор. Бундан ташқари N8 рақамли ипимиздан кўплаб аёлларимиз қўлда тўқиш ишида фойдаланишмоқда. Бу ипларнинг 400 граммидан 46-48-ўлчамидаги жемперларни тўқиш мумкин. Сифатли ип маҳсулотлари тайёрлашда ишчиларимиздан Рома Усеинов, Саодат Эргашева, Саодат Жалилова, Алфия Шамгулова ва бошқалар сермаҳсул меҳнатларини аяшмаётирлар.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

ЯНГИ ТАРИФЛАР БЎЙИЧА

Собир ҲОТАМОВ,
«Тошкент почтаси» шаҳар ишлаб чиқариш корхонасининг бошлиғи:

— Йил бошланиши билан энергия манбаларининг навбатдаги нархи ошиши рўй берди. Бу нарса транспорт харажатларига электр энергияси сарфлаш қийматининг ошишига олиб келди. Демак, ўз-ўзидан аёнки, почта хизмати таннархига ҳам бу нарса ўз таъсирини ўтказди.

15 январдан республика миқёсида оддий хатларни жўнатиш учун 1 сўм, жаҳоннинг бошқа мамлакатлари учун 3 сўм олинади.Агар хат авиация орқали жўнатиладиган бўлса, унинг қиймати 6 сўмни ташкил этади.

Юқорида айтиб ўтилган сабабларга кўра телеграммалар ва жўнатмаларнинг нархи ҳам ошди. Марказий Осиё бўйича жўнатиладиган телеграммаларнинг битта сўзи учун — 2 сўм 20 тийин (агар у шошилинч телеграмма бўлса — 4 сўм 40 тийин). МДҲ мамлакатлари бўйлаб жўнатиладиган телеграммаларнинг битта сўзи учун — 3 сўм 50 тийин (агар у шошилинч телеграмма бўлса — 7 сўм) олинади. Бошқа мамлакатларга жўнатиладиган телеграмманинг битта сўзи учун 7 сўм 20 тийин (агар у шошилинч телеграмма бўлса — 14 сўм 40 тийин) тўланади.

Жўнатмалар хусусида шуни айтиш керакки, Марказий Осиё теграси бўйлаб жўнатиладиган жўнатмаларнинг 1 килограммигача 75 сўм, 5 килограммдан 10 килограммгача бўлган жўнатмаларга 353 сўм тўланади. Мижозларимиз шу ҳақдаги тўла маълумот билан почта бўлимларида танишишлари мумкин.

ИҚТИСОДИЙ МУСТАҚИЛЛИК САРИ

Илгари хабар қилганимиздек, яқинда Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг мажлислар хонасида пойтахт тадбиркорларининг навбатдаги кенгаши бўлиб ўтди. Унга туман ҳокимлари, корхона ва ташкилот раҳбарлари таклиф қилинди. Шунингдек, кенгашда шаҳардаги 600 га яқин кичик, хусусий, қўшма корхоналар раҳбарлари қатнашди.

Мажлисни Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов олиб борди. Сўзга чиққанлар ўтган йилнинг 16 декабрида Тошкентда бўлиб ўтган Республика Президенти ҳузуридаги иқтисодий ислоҳот, тадбиркорлик ва хорижий сармоялар бўйича идоралараро кенгашнинг навбатдаги мажлисида юртбошимиз томонидан қўйилган долзарб вазифалар хусусида гапирдилар. Қуйида айрим тадбиркор ва корхона раҳбарларининг иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш борасида амалга ошираётган ишлари билан танишасиз.

• СУРАТДА: пойтахт тадбиркорлари кенгашида.

Виктор Багаев олган сурат.

ТАШАББУСКОРЛИК ВА ҚАТЪИЯТ ЗАРУР

Абдулла ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш қўмитасининг Тошкент шаҳри бўйича ҳудудий бошқармаси бошлиғи, Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари:

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг 1994 йил 16 декабрда идоралараро кенгаш йиғилишидаги нутқи республикадаги тадбиркорлик фаолиятларини ривожлантириш, хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан чиқаришнинг асосий йўналишларини белгилаш масалаларига бағишланган эди. Мазкур кенгашда ушбу доиралардаги ислоҳотлар жараёнига тўсқинлик қилаётган муаммолар кўриб чиқилди. Идоралараро кенгаш қарорини ривожлантириш мақсадида Президентнинг 1995 йил 5 январда "Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида"ги Фармони чиқди.

Мен ўтган йилда Тошкент шаҳридаги тадбиркорликни қўллаб-қувватлашнинг асосий йўналишлари ва Президентимизнинг Фармонлари ва хукуматимиз қарорлари асосида 1995 йил учун белгиланган вазифаларга тўхталмоқчиман.

Ўтган йилдаги тадбиркорлик фаолиятларининг асосий йўналишлари қуйидагилар эди: хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан чиқариш жараёнида давлат корхоналарини мулкчиликнинг бошқа шаклларига айлантириш; шаҳар иқтисодиётига хорижий сармояларни жалб қилиш; янги мулкдорларга уларнинг корхоналари бозор муносабатлари шаклланиш шароитларида оёққа туриб олишлари учун ёрдам кўрсатиш; хусусий ва жамоа корхоналарини тузиш йўли билан шаҳар фуқароларини тадбиркорлик фаолиятларига жалб қилиш; тадбиркорлик фаолиятларини мувофиқлаштириш ва ривожлантириш масалалари билан шуғулланадиган жамғармалар ва марказлар, уюшмалар ва иттифоқларни ташкил қилиш.

Ўтган йилда Давлат мулки қўмитасининг Тошкент шаҳридаги бошқармаси томонидан 1846 та корхона, муассаса ва ташкилотлар мулкчиликнинг нодавлат шаклига айлантирилди. Улардан 408 таси давлат дастури бўйича, 670 таси ҳиссадорлик жамиятлари ва жамоа корхоналари таркибидан чиққанлар, 768 таси давлат дастуридан ташқари меҳнат жамоаларининг аризаларига кўра амалга оширилган.

Давлат бюджетига 30 миллион сўмдан ортиқ пул тушди. Унинг учдан бир қисми республикамиз пойтахтини ободонлаштириш ва қайта қуриш мақсадларида фойдаланадиган шаҳар бюджетига ўтказилди.

Маълумотларга кўра 1994 йилда хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан чиқаришнинг давлат дастури 100 фоизга, сотиб олиш тўловлари бўйича эса 255 фоизга бажарилди.

Ҳужжатларнинг ўтиш ва тайёрлаш жараёнининг соддалаштирилиши ва ҳар бир туман ҳокимликлари билан келишилган, хусусийлаштиришнинг туман ва шаҳар дастурларининг ишлаб чиқилиши Давлат дастурининг бажарилишида катта аҳамият касб этди.

1994 йилнинг бошида Тошкент шаҳрининг Шайхонтоҳур ва Яккасарой туманларида хизмат кўрсатиш жабҳалари ва савдо тармоқларини кичиклаштириш-бўлиш бўйича тажриба ўтказиш режалаштирилди ва ўтказилди.

Тажриба шуни кўрсатадики, ҳиссадорлик жамиятлари ва жамоа хўжаликларидан чиққан корхоналарнинг 75 фоизи хусусий, 25 фоизи жамоа корхонасига айланишга истак билдирдилар. Тадбиркорларнинг мулкка нисбатан муносабатлари ўзгарди.

Ҳозирги вақтда шаҳарнинг барча туманларида бу тажриба кенг қўлланилмоқда ва "Ўзбексавдо", "Ўзмаишийхизматуюшмаси" ва "Тошширкатбозорсавдо" тизимларидаги ҳиссадорлик жамиятлари ва жамоа хўжаликлари таркибидан чиқиш учун кўплаб аризалар тушмоқда.

Агар ижтимоий жабҳа тармоқларидаги хусусийлаштиришнинг бош йўналиши монопол тузилмаларини парчалаб хусусий ва жамоа корхоналарини тузиш бўлган бўлса, саноат, машинасозлик, транспорт ва алоқа тармоқларида эса ҳаракатдаги давлат корхоналари асосида очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятларини тузиш бўлди.

Натижада фонд биржалари орқали 52 та ҳиссадорлик жамиятларининг қимматли қоғозлари умумий 19,1 миллион сўмга сотилди. Аҳолининг бунга бўлган қизиқиши табиийдир. Лекин, бугунги кунда аҳоли амалда қимматли қоғозларнинг чиқарилиш тартиби, сотилиши, фойда тўланишининг тартибларидан яхши хабардор эмасдир. Бу эса акциядорларнинг ҳуқуқий ҳимоялари ва фонд бозорида уларнинг сотилишини қийинлаштирмоқда.

Ўтган йили бошқарма томонидан қайта тузилган ҳиссадорлик жамиятларининг 57 таси ёки 60 фоизида таъсис йиғилишлари тайёрланди ва ўтказилди. Адлия вазирлигидан 38 та, молия вазирлиги ва шаҳар молия бош бошқармасидан 19 та ҳиссадорлик жамиятлари рўйхатдан ўтдилар.

Кўчмас мулк нуқталарининг ҳаракатдаги бозор баҳосини белгилаш мақсадида 1994 йилда 9 та ким ошди савдолари ўтказилди ва умумий баҳоси 163 миллион сўм бўлган 49 та объект сотилди.

Ўтган йилда шаҳар иқтисодиётига хориж сармоясини жалб қилишга асосий эътибор қаратилди. Тошкент шаҳрида фаолият юритаётган 400 дан ортиқ қўшма корхоналардан 125 таси Давлат мулки қўмитасининг рўйхатидан ва қайта рўйхатдан ўтдилар. 4 миллион АҚШ долларидан ортиқ хориж сармояси жалб қилинди. Тошкент шаҳри ҳудудида жойлашган "Совпластитал", "ЎзДЭУ Электроникс", "ЎзТабанАмерика", "Тошинтерм", "Медиз" ва бошқа корхоналар бутун жаҳон миқёсида тан олинадилар.

Шаҳардаги тадбиркорлик тузилмаларининг асосини юқори сифатли маҳсулотлар ва хизматлар билан истеъмол бозорини тўлдириш ва ишлаб чиқаришни жадал қайта қуриш имконига эга бўлган кичик корхоналар ташкил қилади. Ҳозирги вақтда шаҳарда 7523 та кичик корхона мавжуд бўлиб, уларнинг маҳсулотларини сотишдаги ҳиссаларининг умумий ҳажми 1,9 миллиард сўмни ташкил қилади. Бу эса кундалик эҳтиёж молларини сотишдан тушган фойданинг шаҳар корхоналари ичидаги умумий ҳажмининг 39,2 фоизидир.

Лекин Тошкент шаҳрида тадбиркорликни ривожлантириш ишида қуйидаги муаммоларга дуч келинмоқда: тадбиркорлик тузилмаларининг рўйхатдан ўтишлари кўп босқичли тавсифга эга. Айниқса, ҳиссадорлик жамиятларининг рўйхатдан ўтишлари анча мураккаб. Чунки уларнинг Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтиш жараёнлари 30 кун атрофида вақтни олади. Бундан ташқари ушбу жамиятларнинг мулкларини умумий нархлари 500 миллион сўмдан ортиқ бўлса, қимматбаҳо қоғозлар, акциялар чиқариш каби ишлардан ташқари Молия вазирлигидан рўйхатдан ўтишларига 40 кун атрофида вақт сарфланади.

Бу қийинчиликларнинг ҳаммаси материал харажатлар ва қоғозбозлик каби иллатлар билан боғлиқдир.

Президентимизнинг шу йил 5 январдаги Фармони чиқиши билан хусусий корхоналарни рўйхатдан ўтказиш жараёни тўлиқ қайта кўриб чиқилмоқда.

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги давлатлари ўртасидаги тўловларнинг йўқлиги хусусий корхоналарга ҳам салбий оқибатлар олиб келмоқда.

Шу нарсани қониқиш билан айтиб ўтишни хоҳлар эдимки, ҳуқуқий шахслар ўртасидаги ўзаро ҳисоб-китоблар тизимида тўлов лимити, яъни чек дафтарчаси тартиби йўлга қўйилган. Бу эса маҳсулотлар айланишини тезлаштиради.

1995 йил хусусийлаштириш ва Давлат тасарруфидан чиқаришда тадбиркорликни ривожлантириш доирасида катта вазифалар қўяди. 5 мингдан ортиқ хусусий ва кичик корхоналарни тузиш режалаштирилмоқда.

Бизнинг вазифамиз эса қуйидагилардир: нодавлат шўъбасининг ҳиссасини ошириш, кўпукладли иқтисодиётни тузиш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, хориж сармоясини жалб қилиш, давлатимизнинг иқтисодий фаолиятига аҳолининг оддий қатламининг кенг иштирокини таъминлаш, қимматбаҳо қоғозлар ва кўчмас мулк бозорини тузиш ва ривожлантириш ва янги иқтисодий ислоҳотлар жараёнларини оммавий ахборот воситаларида кенг ёритиш.

Президентимиз чиқарган фармонга кўра, Тошкент шаҳридаги корхоналар фаолиятини рўйхатга олишни ташкил қилиш учун барча масъулият Тошкент шаҳар ҳокими ўринбосари мақомига эга бўлган ва шаҳар ҳокимлиги хизматларининг шунга мувофиқ бўлимларини унга бўйсундириб Ўзбекистон Республикаси Давлат Мулки қўмитасининг худудий бошқармаси бошлиғига юкланади.

Туманларнинг ҳокимликлари хусусийлаштириш, давлат тасарруфидан чиқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўйича Республика ҳукумати ва Президентимизнинг қуйидаги йўриқнома ҳужжатлари ва мазкур фармонларини бажаришлари учун амалдор шахсларнинг масъулликларини ошириш тартибларини белгилашлари зарур.

Тадбиркор нималарга қодир?

— Ҳукуматимизнинг оқилона сиёсати натижасида халқимиз ўз хусусий мулкига эга бўлмоқда. Ўтган йили ташкил топган "Жамол" хусусий фирмамиз ҳам мустақиллигимизнинг мевасидир.

Фирмамизнинг 1994 йилдаги маҳсулот айланмаси 6 миллион 439 минг сўмни ташкил этди. Соф даромад 1 миллион 650 минг сўмга тенг бўлди.

Ҳозирги кунга келиб 100 га яқин корхоналар билан шартномалар тузганмиз. Буларнинг орасида Тошкент, Чирчиқ, Ангрен, Оҳангарон ва бошқа шаҳарлардаги корхоналар ҳам борлигини қувонч билан таъкидлашимиз мумкин.

Умуман олганда бу йилги режаларимиз ҳам ёмон эмас. Лекин ишимизга ҳалал бераётган айрим муаммоларимиз ҳам йўқ эмас. Масалан, илгарилари Олмалиқ кимё заводидан маҳсулот олардик. Дўконларимиз хусусийлашгандан кейин улар биз билан шартнома тузишни рад этишди. Сабаби, улар фақат Давлат савдо ташкилотлари билан шартнома тузишармиш. Ўтган йилги бу борадаги қанчадан-қанча ҳаракатларимиз зое кетди. Натижада

ШАРТНОМА АСОСИДА

Жамол КАМОЛОВ,
"Жамол" хусусий фирмаси:

дўконларимизни шампун, кир ювиш воситалари ва бошқа уй-рўзғор буюмлари билан кераклича таъминлай олмадик. Пулни вақтида ўтказишни кафолатлагандан кейин уларга барибир эмасми?

Яна бир муаммо. Дўконларимизнинг ишлаши учун шаҳар мувофиқлаштириш марказидан рухсатнома олиш керак экан. Бунинг учун ҳар 100 квадрат метр савдо майдонига 130 сўм ҳақ тўлаш лозим дейишди. Бизнинг умумий савдо майдонимиз 510 квадрат метрни ташкил этишини ҳисобга олсак, бу миқдор ойига 660, йилига 7 минг 920 сўмни ташкил этади. Ҳайронман, хусусий мулк эгаси бўлгандан кейин бу пулларни нимага тўлашимиз керак.

Ундан кейин бизга нақд пулга мол сотиб олишга рухсат берилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Сабаби, ҳамюртларимиз хорижга қишлоқ хўжалик маҳсулотларини олиб бориб сотишаяпти. Савдо пулига у ёқдан халқ истеъмол буюмларини олиб келишмоқда. Улар бу маҳсулотларни бизга ўхшаган дўконларга сотишолмасдан тўғри бозорга олиб боришмоқда. Натижада бозорда катта пул маблағлари у чўнтакдан бу чўнтакка ўтиб, фуқароларга берилган ойлик маошлари қайтиб банкка келиб тушмаяпти.

Бундан ташқари ҳар хил тўлов воситаларини яхлитлаштириш ва уни солиқ бошқармасига тўлаш ташкил қилинса ҳам мақсадга мувофиқ бўлур эди.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МАЙДОНЛАРИНИ ИЗЛАБ

А. МАТВЕЕВ,
"Новатор" ишлаб чиқариш фирмасининг директори:

— Ўйланманки, темир йўл хизматлари учун ҳақ тўлаб боришдаги сансалорликлар фақат бизларнинг муаммомизгина эмас. Темир-йўлчилар билан ҳисоб-китоб қилиш учун маош устидан пул олиб пинҳона бозорда уларни долларга алмаштириш орқали иш кўришга тўғри келяпти.

Фирмамиз юқори технологияга асосланган маҳсулотни ишлаб чиқаради. Уни қўшни давлатларда жон деб сотиб олишади. Бироқ, шу ерда яна бир муаммо туғилмоқда. Бу ишлаб чиқариш майдонлари масаласидар. Чунончи, пахта териш комбайнларининг 15 фоизидан поршенларнинг етишмаслиги сабабли фойдаланилмаяпти. Бизда эса уларни ишлаб чиқариш учун лозим бўлган асбоб-ускуналар ва имконият бор. Бироқ уч йилдан бери бизга ишлаб чиқариш майдонларини ажратишлари учун уринмоқдамиз. Барча идораларда фақат ваъдадан нарига ўтишмаяпти. Натижада эса республикамиз ўзимизга ҳам жуда зарур бўлган валютани эҳтиёт қисмларини сотиб олишга сарфлаётир.

Дарҳақиқат, 5 январдаги Фармон жуда умидбахшдир.

Унга кўра хусусий корхоналарда ёлланиб ишлаётган ходимлар сонидан чекловлар олиб ташланади. Ўйлайманки, бу бизга кадрлар масаласини ҳал этишда катта ёрдам беради. Ушбу Фармоннинг яна бир диққатга сазовор томони, аукционлар, танловлар орқали хусусий шахсларга қурилиши тугалланмаган ишлаб чиқариш иншоотлари ва ишлатилмаётган асбоб-анжомларни сотиб олишга имкон яратилган. Мазкур фармон бандлари ҳаётда ўз амалий натижасини кўрсатишига аминмиз.

АЙНИ МУДДАО

Э. СТЕПАНОВА,
Шайхонтоҳур туманида жойлашган 189-сартарошхона директори:

— Бизнинг сартарошхона ўтган йилнинг охир да хусусийлаштирилиб, "Эльза" фирмасига айлантирилган эди. Ҳозир фирмамиз аҳолига замонавий талаблар асосида хизмат кўрсатишга ҳаракат қилмоқда.

Бироқ ҳамма ерда бўлгани каби бизда ҳам анча муаммолар йиғилиб қолди. Масалан, биз корхонани хусусийлаштирдик. Лекин фирмамиз жойлашган ерни ижарага олаяпмиз. Ижарачилар эса фирма билан бир йилгагина шартнома тузишяпти. Бу эса ўз навбатида айрим қийинчиликларни туғдирмоқда.

Яна бир масала. Фирма мижозлар учун сифатли атторлик маҳсулотларини бозордан ёки тижорат дўконидан сотиб олади. Савол туғилади. Ўша ҳужжатсиз сотиб олинган маҳсулотлар тўғрисида солиқ идорасига қандай ҳужжат тайёрлаш мумкин? Ўйлайманки, маиший хизмат соҳасидаги кўплаб тадбиркорлар бу муаммога дуч келади. Бундан ташқари ҳеч бўлмаса фойдадан 20 фоизини атторлик маҳсулотлари ва ускуналар олишга ишлатиш учун рухсат берилса айни муддао бўлур эди.

Ўтган икки ой ичида Франциянинг "Лореал", Германиянинг "Велла" ва бошқа хорижий фирмалардан таклифлар тушди. Улар бизга ҳозирги замон талабига жавоб берадиган ускуна, сартарошлик асбоблари ҳамда атторлик маҳсулотларини жўнатишмоқчи.

СУНЪИЙ ТЎСИҚЛАР

Д. АЛИМБЕКОВА,
Ўзбекистон ишбилармон хотин-қизлар уюшмасининг раиси:

— Бугунги кунда тадбиркорлар фаолиятига нималар халал беряпти, деган саволга қуйидагича жавоб берган бўлур эдим. Биринчидан, бизни банк идоралари иши қониқтирмайди. Чунки бир жойдан иккинчи жойга пул ўтказиш жуда қийин.

Иккинчидан, хусусий корхона очишга аҳд қилган ишбилармон жуда жиддий тўсиқларга дуч келмоқда. Масалан, ўтган йили биз сайёҳлик билан шуғулланувчи фирма очиш учун ярим йил идорама-идора сарсон бўлдик. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг сайёҳлик фирмаларини очишга рухсат бериш ҳақидаги қарори чиққач, ҳужжатларни йиғиб махсус комиссияга жўнатдик. Ҳужжатлар Адлия вазирлигига бориб тушган экан. У ерда яна бир муаммога дуч келдик. Уларнинг гапича фирмани сўм-купон пайтида очган эканмиз. Энди янги миллий валютамизга тўғрилаб ҳаммага ҳужжатларни қайтадан йиғишимиз зарур экан.

Ўйлайманки, юқоридагига ўхшаган муаммоларга ҳозирги кунда кўплаб тадбиркорлар дуч келишмоқда. Шунинг учун Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йил 5 январдаги "Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида"ги Фармони ўз вақтида чиққанлигини алоҳида таъкидламоқчиман.

Ишбилармон хотин-қизлар уюшмаси томонидан тадбиркорликни ривожлантириш борасида анча ишлар амалга оширилди. Жумладан, тадбиркор мутахассисларни тайёрлайдиган ўқув маркази ишлаб турибди. Бу ўқув масканида ҳозиргача 30 та аёлларимиз ўқиб чиқди. Ҳар ойда тадбиркорларнинг бир нечтаси малака ошириш учун Германияга жўнатилмоқда.

Бундан ташқари уюшма қошида ҳуқуқшунослик фирмасини очганмиз. Бу фирма аёлларимизга бизнеснинг ҳамма соҳалари бўйича маслаҳат бериши мумкин. Шунингдек, уюшма қошида ташқи иқтисодий фирма ҳам ишлаб турибди. У ишбилармонларга хорижий сармоядорларни топишда ёрдам беради.

ҚАРЗ ОЛМОҚЧИМИСИЗ?

Т. ПАВЛОВА,
Ўзбекистон Республикаси саноат-қурилиш банки Тошкент шаҳар бўлими бошқарувчисининг биринчи ўринбосари:

—"Ўзсаноатқурбанк"нинг муассасалари кичик бизнес билан машғул бўлган 6445 корхонага ҳисоб-китоб-кредит хизматини кўрсатади.

Шу ўринда характерли бир мисол келтирсак: "Қоратош" масъулияти чекланган жамиятига халқ хўжалигининг турли соҳалари — самолётсозлик, химия саноати ва шу кабиларда ишлатиладиган базальтли жуда ингичка тола ишлаб чиқарадиган линияни сотиб олиш ва ўрнатиш учун 100 минг сўм қарз бердик. Бундан кутиладиган натижа эса қуйидагича — йилига 100 минг донагача курашчилар тўшаклари чиқарилади, йиллик даромад эса 54,5 минг сўмни ташкил этади. Харажатини қоплаш муддати эса 8 ой — 1,5 йил атрофида бўлади.

"Каноп" жамоа корхонаси (каноп фабрикаси)га қўшимча хом ашё олиш ҳамда брезент матолари ва техник йўналишдаги бошқа маҳсулотларни чиқариш учун ишлаб чиқаришни кенгайтириш мақсадида 500 минг сўм миқдорида қарз берилди.

Шунингдек, бизнинг кредитларимиз "Елена" масъулияти чекланган жамиятига болалар механик боғини қуриш учун, "Алишер ЛТД" масъулияти чекланган жамиятига эса пойабзал ва махсус кийим-кечак тикиш учун хом ашё ва материаллар олиш борасида жуда асқотади.

Албатта қачонки ишончли кафолатлар бўлса банк бемалол қарз бераверади. Бироқ афсуски, тижорат тузилмалари ҳар доим ҳам қарзнинг ўз вақтида қайтарилиши чора-тадбирларини кўрмаяптилар.

"Ўзсаноатқурбанк"нинг Тошкент-шаҳар бўлими қайтариш кафолати, муддатида қайтариш, мақсад юзасидан фойдаланиш, таъминлаш учун тўлов кафолатлари бўлган тақдирда кичик бизнес корхоналарини қарз бериб қўллаб-қувватлашга доим тайёр. Аммо биз хизмат кўрсатаётган мижозларнинг тахминан 10 фоизи йилни турли сабабларга кўра, кўп жиҳатдан пул воситаларини ўтказиш механизмининг нотакомиллиги туфайли зарар билан якунлаётгани кишини ташвишлантиради. Натижада тижорат корхоналари тиклаш ва ишлаб чиқариш фаолиятини йиғиштириб савдо-воситачилик ва савдо-харид фаолияти билан шуғулланишга мажбур бўлишмоқда.

Тошкент шаҳар ҳокимлигининг савдо нуқталарини рўйхатдан ўтказиш маркази, солиқ инспекцияси вакиллари ва "Ўзсанқурбанк"нинг муассасалари томонидан ўзаро ҳамкорликда банк кассаларига топшириладиган киримнинг аниқ миқдорини белгилаш мақсадида катта иш амалга оширилди. Маълум бўлишича бир қатор тижорат дўконлари киримни яширмоқдалар ва банк кассаларига пулни мунтазам равишда топширмайдилар. Айрим дўконлар эса умуман узоқ вақт фаолият кўрсатмайди.

Амалга оширилаётган чора-тадбирлар натижасида банк кассаларига кирим топширилиши 2,5 баробар ошишига эришдик.

Умуман, иқтисодий ислоҳотларнинг барқарорлигини таъминлаш мақсадида банк юқори самарали лойиҳаларга кредит кўмаги кўрсатиш, мулкчилик шаклини ўзгартирган корхоналарнинг захиралари ва харажатлари учун қарз бериш, ўз вақтида қайтариш кафолатланган шароитларда мол-мулк сотиб олиш учун қарз беришга тайёрдир.

СУҒУРТА ҲИМОЯСИ

С. АБДУРАҲИМОВ,
"Ўзбекинвест" миллий суғурта компаниясининг бош директори:

— Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонига мувофиқ ташкил этилган "Ўзбекинвест" миллий суғурта компанияси республикамиз хукуматининг расмий суғурта агенти сифатида иш юритмоқда.

Инвестицияларни Ўзбекистонга жалб этиш, экспорт имкониятларини кенгайтириш, биздаги инвесторлар ва хорижий давлатлардаги экспорт борасида ишлаётган ҳамюртларимизнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, халқаро суғурта агентликлари билан ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш — компаниямиз ўз олдига қўйган асосий вазифалар қаторига киради.

Ҳозирда "Ўзбекинвест" компанияси мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар ватанимиздаги ва хориждаги барча инвесторларга суғурта хизматларининг кенг турларини таклиф этади. Яъни, компания барча кўринишдаги хавф-хатарлардан суғурта ҳимоясини кўрсатиш имконига эгадир. Масалан, хорижий инвестор, кредитор ҳамда асбоб-анжом, маҳсулот ва моддий ресурсларни етказиб берувчиларни сиёсий йўналишдаги кутилмаган ҳодисалар оқибатидан ҳимоя қилади.

Биз юртимиздаги корхоналар ва тадбиркорлар билан фаол ҳамкорлик қилиш ва Ўзбекистонда суғурта хизматларининг замонавий бозорини ташкил этиш ва ривожлантириш ниятидамиз. Бинобарин, компания томонидан шу кунгача ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва кенгайтириш бўйича бир қатор шартномалар тузилди.

Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, "Ўзбекинвест" хусусий бизнесга суғурта ҳимоясини кўрсатиш ишига алоҳида эътибор қаратмоқда.

Умуман,, "Ўзбекинвест" миллий суғурта компаниясининг фаолият йўналишлари жуда кенг ва турличадир. Бу орқали эса биз асосий мақсад: мулкчиликнинг барча шаклларида иш юритаётган хорижий ва ўзимиздаги тадбиркорлар манфаатлари суғуртавий ҳимоясининг комплекс механизмини ташкил этиш ва йўлга қўйиш ҳамда республикамизда иқтисодий ислоҳотларнинг олға силжишига ўз ҳиссамизни қўшиш сари интилмоқдамиз.

НАҚД ПУЛИМИЗ ЙЎҚ

Т. ЮНУСОВ,
"Ипак йўли" дўкони директори:

— Мирзо Улуғбек туманида жойлашган 10-дўкон биринчилар қаторида хусусийлаштирилганди, яъни жамоа мулкига айлантирилганди. Мана шундан кейин жамоа ўз ҳисоб рақамини очиб корхоналар билан тўғридан-тўғри шартнома тузиш йўли билан фаолият кўрсатяпти.

Ўтган йили маҳсулот айланмамиз 8 миллион 600 минг сўмни ташкил қилди. Умумий даромадимиз эса 1 миллион 300 минг сўмдан ошиб кетди. Бунга ўз-ўзидан эришилгани йўқ, албатта. Жамоамиз ўтган йили халқимизга озиқ-овқат, чанқовбосли ичимликлар ва бошқа маҳсулотлар сотди. Дўконимиз ёнида "Иссиқ нон" цехини ташкил қилдик. Ишчиларимиз тандирда бўрсилдоқ нонларни ёпиб шу атрофдаги аҳолининг ўринли миннатдорчиликларига сазовор бўлишмоқда.

Муаммоларимиздан бири қўлимизда нақд пулнинг йўқлигидир. Чунки нақд пулга мол топширувчилар кўп. Лекин биз уларнинг маҳсулоти анча арзон бўлса ҳам ололмаймиз. Банклар эса бунга рухсат беришмаяпти.

Шаҳар тадбиркорлари кенгаши материалларини "Тошкент оқшоми" мухбирлари Дилшод ИСРОИЛОВ ва Ғулом ЮСУПОВлар тайёрлашди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

1995 йил 13 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. Мажлисни комиссия раиси Қ. Ахмедов бошқарди.

Мажлисда сайлов тўғрисидаги Қонуннинг 11 ва 43-моддаларига мувофиқ, 1995 йил 8 январь куни 39 сайлов округида ўтказилган такрорий овоз беришнинг якунлари кўриб чиқилди.

Овоз беришда 1511667 киши иштирок этди. Бу кўрсаткич тегишли округларда сайловчилар рўйхатларига киритилганларнинг 88,3 фоизини ташкил этди.

Такрорий овоз беришда Тошкент шаҳридаги бешта сайлов округида рўйхатларга киритилган барча сайловчиларнинг 80,6 фоизи, Андижон вилоятидаги учта сайлов округида 94,6 фоизи, Наманган вилоятидаги еттита сайлов округида 93,7 фоизи, Бухоро вилоятидаги учта сайлов округида 85,1 фоизи, Самарқанд вилоятидаги учта сайлов округида 81,7 фоизи, Сирдарё вилоятидаги битта сайлов округида 95,1 фоизи, Сурхондарё вилоятидаги иккита сайлов округида 85,8 фоизи, Тошкент вилоятидаги олтита сайлов округида 87,5 фоизи, Фарғона вилоятидаги бешта сайлов округида 90,1 фоизи, Хоразм вилоятидаги иккита сайлов округида 93,6 фоизи, Қорақалпоғистон Республикасидаги иккита сайлов округида 82,6 фоизи иштирок этди. Такрорий овоз бериш натижаларига кўра 38 сайлов округида депутатлар сайланди. Шу жумладан, Ўзбекистон Халқ демократик партиясидан 13, Ўзбекистон "Ватан тараққиёти" партиясидан 6, ҳокимият вакиллик органларидан 19 депутат сайланди.

Барча 39 округ бўйича овоз беришда иштирок этган 1511667 сайловчидан 491230 киши ёки сайловчиларнинг 32,5 фоизи Халқ демократик партиясидан кўрсатилган номзодлар учун, 276055 киши ёки 18,3 фоизи "Ватан тараққиёти" партиясидан кўрсатилган номзодларни ёқлаб овоз бердилар.

238-Университет (Қорақалпоғистон Республикаси) сайлов округида номзодлардан бирортаси ҳам сайловчиларнинг етарли миқдордаги овозини ололмаганлиги учун сайлов тўғрисидаги қонуннинг 43 ва 44-моддаларига мувофиқ 1995 йил 22 январь куни бу округда такрорий сайлов ўтказилади.

Марказий сайлов комиссияси тегишли округ сайлов комиссияларининг баёнларини кўриб чиқиб, сайлов тўғрисидаги қонуннинг 11, 43 ва 46-моддаларига мувофиқ тарзда такрорий овоз бериш натижаларига кўра Олий Мажлис депутатлигига сайланганларни рўйхатга олиш ҳақида қарор қабул қилди.

Марказий сайлов комиссияси ўз мажлисида 1994 йил 25 декабрда Олий Мажлисга ўтказилган сайлов ва 1995 йил 8 январда ўтказилган такрорий овоз бериш натижаларига кўра Халқ демократик партиясидан 67, "Ватан тараққиёти" партиясидан 12, ҳокимият вакиллик органларидан 164 депутат сайланганини қайд этди.

Мажлисда такрорий сайлов ўтказиладиган еттита сайлов округидан Олий Мажлис депутатлигига Халқ демократик партияси, "Ватан тараққиёти" партияси ҳамда ҳокимият вакиллик органлари томонидан кўрсатилган номзодларни рўйхатга олиш тўғрисидаги масала кўриб чиқилиб, тегишли қарор қабул қилинди.

Марказий сайлов комиссиясининг мажлисида комиссия ваколатлари доирасидаги бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи марказий сайлов комиссиясининг ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ДЕПУТАТЛАРИНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ ТЎҒРИСИДА

"Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"ги республика Қонунининг 11, 43 ва 46-моддаларига мувофиқ, Марказий сайлов комиссияси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг 1995 йил 8 январда ўтказилган такрорий овоз бериш натижалари тўғрисидаги баёнлари асосида сиёсий партиялар ва ҳокимият вакиллик органлари томонидан кўрсатилган қуйидагилар Олий Мажлис депутатлари этиб рўйхатга олинсин:

N	Депутатнинг фамилияси, исми, отасининг исми	Туғилган йили	Депутатликка номзод кўрсатган сиёсий партия ва ҳокимият вакиллик органининг номи	Эгаллаб турган лавозими (машғулот тури)	Сайлов округининг тартиб рақами ва номи
1	**Абдураимов Хотам Маҳкамович**	1950	Ўзбекистон Халқ демократик партияси	Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбоари	11-Чуқурсой
2	**Иброҳимов Неъматулло**	1945	"Ватан тараққиёти" партияси	Тошкент Давлат шарқшунослик институти ректори	3-Акмал Икромов
3	**Мансуров Ортиқ Маҳмудович**	1936	Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши	"Ўзкоммуналмашкомплект" ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори	1-Саноат
4	**Мартьянов Михаил Зиновьевич**	1936	Ўзбекистон Халқ демократик партияси	Ўзбекистон темир йўллари машиналарини таъмирлаш—ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори	9-Миробод
5	**Қосимов Ботир Маҳкамович**	1947	Ўзбекистон Халқ демократик партияси	"Ўзинтранс" халқаро юк ташиш қўшма корхонаси директори	4-Бектемир

Марказий сайлов комиссиясининг раиси Қ. АҲМЕДОВ.
Марказий сайлов комиссиясининг котиби А. АНОРҚУЛОВ.

Тошкент шаҳри
1995 йил 13 январь.

Санъат сеҳри

РАНГ-БАРАНГ МАВЗУЛАРДА

Куни кеча Ўзбекистон Рассомлар уюшмасининг кўргазмалар залида ҳайкалтарош Абдумўмин Бойматов, мусаввирлар Юрий Чернишев, Икром Баҳромов ва Янис Салпинкидилар асарларининг юбилей кўргазмаси очилди.

Кўргазма юқоридаги тажрибали муаллифларнинг энг сара рангтасвир ва ҳайкалтарошлик асарларидан иборат бўлиб, унда И. Баҳромовнинг 50 та, Ю. Чернишев ва Я. Салпинкидиларнинг 90 тадан ижод намуналари ўрин олди.

Кўргазмага кирган киши ўзини тарихимизнинг қадимги даври ёки афсонавий эртаклар оламига кириб қолгандай хис қилади. Чунончи, Ю. Чернишевнинг шарқ тарихини ўзида акс эттирган "Шоҳи Зинда", "Бухоро", "Архитектура ритми", Некрополь" каби суратларини кўрган томошабин гўёки маҳобатли ёдгорликлар гирдобига тушиб қолгандай бўлади. Я. Салпинкиди асарлари эса афсонавий мавзуларга бағишланган ва унда сеҳрли темир қушлару муқаддас олов, эртаклардаги қандайдир жанубий мамлакатнинг гўзал денгизларию у ерда ўсадиган улкан қизил гулларни кўришингиз мумкин.

И. Баҳромовни эса асосан замондошларимизу ҳозирги ҳаётимиз кўпроқ қизиқтиради. Унинг асарлари орасида асосан қўли қадоқ деҳқонлару табаррук кексаларимиз, шунингдек, ўлкамизнинг мафтункор ва гўзал табиати ўз аксини топади. А. Бойматовнинг ҳайкалтарошлик асарларида тарих ҳам, замондошларимиз ҳам бирдай намоён бўлганини кўрамиз.

Ҳа, кўргазмада ишлари намойиш этилаётган санъатимизнинг тўрт намояндаси ўз асарлари билан ҳаётларидаги маълум босқичларнинг якунини ясадилар, десак, янглишмаймиз. Мазкур кўргазма маданий ҳаётимизни янада жонлантириб юртимизнинг иқтидорли истеъдод эгаларига нақадар бой эканлигини яна бир карра исбот этди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: И. Баҳромов, Ю. Чернишев ва Я. Салпинкидиларнинг кўргазмага қўйилган асарларидан намуналар.
Марат Болтабоев олган суратлар.

Бундан қирқ йил илгари шаҳримизда ажойиб савоб ишга қўл урилди: кар ва эшитиш қобилияти ожиз бўлган болалар учун кечки умумтаълим мактаби ташкил этилди. Ўтган муддат ичида ушбу масканда меҳрибон мураббийлар қўли остида таълим-тарбия олган қанчадан-қанча ногирон ёшлар ўз ҳаёт йўлларини топмадилар дейсиз.

Куни кеча М.Горький номидаги драма театрида кар болалар таълим оладиган 36-кечки ўрта мактабнинг 40 йиллигига бағишланган хайрия кечаси ўтказилди. "Ёдгорлик" шаҳар кенгашининг масъул ходими Н. Ғиёсов, Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-таъминот вазирлиги ногиронларга ижтимоий ёрдам кўрсатиш бош бошқармасининг бошлиғи Ш. Шораҳмедов, Ўзбекистон карлар жамиятининг раиси Ж. Рихсиев, С. Раҳимов тумани халқ таълими бўлимининг мудири А. Раҳматуллаевлар ҳам мактаб ўқувчилари, бутун умрини ёшлар тарбиясига бағишлаган фидойи ўқитувчиларни байрам билан табриклашиб, ногирон ёшлар учун баҳоли қудрат ўз

Раҳмдил ва меҳр-мурувватли бўлайлик

УНУТИЛМАС ХАЙРИЯ ТАДБИРИ

жамғармаси қошидаги "Айрин" кичик корхонаси ҳомийлигида ўтказилган ушбу тадбир жуда файзли ўтганини таъкидлаб ўтиш жоиздир.

Дастлаб Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирининг ўринбосари М.Султонов мактаб жамоасини қутлуғ сана билан табриклади ва вазирлик номидан "Семурғ" телевизорини ҳадя этди. Сўнг шаҳар Халқ таълими бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Л. Пинчук 36-мактаб директори Т.Садичкина, ушбу билим даргоҳининг энг кекса ва тажрибали мураббийлари Ф.Соколова, А. Яркин, З.Шариповаларга "Халқ таълими фидойиси" нишонларини топширди.

Кечага таклиф этилган Туркия элчихонасининг вакили Ризо Салим бош ўғли, Корея Республикаси элчихонасининг консули Ким Дон Вок, Ўзбекистон ХДП Тошкент жамғармаларидан маблағ топширдилар.

Албатта ҳеч қандай байрам тадбири дилтортар қўшиқлару жозибали рақсларсиз ўтмайди. Шу куни театр саҳнасида Ўзбекистоннинг "олтин овоз" соҳиби, халқаро танловлар совриндори Мансур Тошматов, "Осмон" гуруҳи ва Нодира Султонова, "Авангард" дастаси, карларнинг маданият саройи бадиий ҳаваскорлик жамоаси ижро этган юракдан чиқариб куйланган қўшиқлар, шарқ халқларининг рақслари барча йиғилганларнинг дилларини хушнуд этди. Тадбир давомида тушган барча хайрия маблағлари эса қулоғи эшитмайдиган ёшлар касб малакасини эгаллаб, яхши шароитларда меҳнат қилишини таъминлайдиган ишлаб чиқариш нуқталарини ва янги ўқув синфларини очишга сарфланади.

Нилуфар РАШИДОВА.

Пойтахтимиз жамоли кун сайин очилиб бормоқда. Ҳашаматли саройлар, файзли хиёбонлар, серсавлат ёдгорлик-ҳайкалларнинг барпо этилиши шаҳримиз ҳуснига ҳусн, кўркига кўрк қўшиб бормоқда.

Азим Тошкентнинг жамоли тобора гўзаллашишида Ўзбекистон меъморлар уюшмасининг ҳам ҳиссаси беҳисоя каттадир.

— Ташкилотингиз ҳақида газетхонларимизга қисқача сўзлаб берсангиз, — дея илтимос қилдик уюшма раиси Феруз Ашрафийдан.

Ижодий уюшмаларда

КАМАРБАСТАМИЗ

— Ўзбекистон меъморлар уюшмаси 1935 йилдан бери фаолият кўрсатиб келади. Ижодий жамоатчилик ташкилоти деб ҳисобланадиган уюшмамизнинг ўз олдига қўйган асосий мақсади юртимиз меъморлари манфаатини қўллаб-қувватлаш, ҳимоя қилиш, қадимги анъаналарга асосланган янги миллий меъморчилик йўналишларини ишлаб чиқишдан иборатдир. Булардан ташқари меъморчилик соҳасида республика ва халқаро миқёслардаги кўрик-танловларни мунтазам равишда ўтказиб бориш, архитекторларнинг муаллифлик ҳуқуқини ҳимоялаш, ижтимоий муҳофаза этишни ҳам уюшмамиз ўз зиммасига олади.

— Феруз ака, уюшманинг халқаро ҳаётда тутган ўрни қандай?

— Шу кунга қадар ташкилотимиз аъзоларининг сони 2500 тага етиб қолди. Ўзбекистоннинг деярли барча вилоятларида ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида унинг бўлимлари мавжуд. 1993 йили АҚШнинг Чикаго шаҳрида бўлиб ўтган халқаро анжуманда маркази Париж шаҳрида бўлган халқаро Архитекторлар уюшмасига тенг ҳуқуқли аъзо сифатида қабул қилинди. Шу сабабли жаҳоннинг барча меъморлари билан ўтказилган лойиҳалар муҳокамаси, давлатлараро танловлар бевосита уюшмамизнинг иштироки билан бўлади. Ёзувчилар, бастакорлар, рассомлар уюшмалари билан доимий алоқадамиз.

— Сўнгги пайтларда уюшманинг иштироки билан бажарилган энг йирик ишларни айтиб берасизми?

— Биз эълон қилган танловлар асосида буюк соҳибқирон Амир Темур, фалакшунос олим Мирзо Улуғбек ҳайкаллари шаҳримизнинг энг гўзал масканларида қад кўтарди. Оксфорд университети билан ҳамкорликда Самарқанд шаҳрида Имом Бухорий мақбараси қайта тикланди. Халқаро танлов асосида ўтказилган бу иш ҳам жуда муваффақиятли битказилди. Шу йил 15 январь куни Қашқадарёнинг Шаҳрисабз шаҳрида Амир Темур ҳайкали очилади.

— Яқин вақтларда уюшма қандай ишларни режалаштирган?

— Бу ерга хорижлик меъморлар тез-тез ташриф буюриб туришади. Улар билан кўпинча ижодий учрашувлар ўтказиб, тажриба алмашиб турамиз. Яқин пайтларда бўладиган меъморларнинг халқаро анжуманларига маслаҳатлашиб ўз аъзоларимизни юборамиз.

Май ойида бизнинг уюшмамиз 60 ёшга тўлади. Шу санани муносиб нишонламоқчимиз. 1 июль — Халқаро меъморлар куни деб белгиланган, бу байрамга катта тайёргарликлар кетяпти. Турли архитектура кўргазмаларини ўтказишни мўлжаллаяпмиз. Октябрь ойида эса Халқаро ландшафт (хиёбон, истироҳат боғлари, сайилгоҳлар) меъморларининг йиғилишини ўтказиш кўзда тутилмоқда. Эски шаҳар қиёфасининг ўзгариши борасидаги меъморчилик лойиҳаларини ҳам муҳокама қилишда уюшмамиз бевосита иштирок этади.

Хуллас, уюшмамиз меъморчилик масалаларини ҳал этишда қўлимиздан келган барча ишни аямаймиз.

Суҳбатдош
Назокат УСМОНОВА.

СУРАТДА: Энг яхши меъморий асарлар халқаро танлови якунларига кўра Ўзбекистон меъморлар уюшмасининг раиси Феруз Ашрафий (чапдан биринчи) фахрий дипломларни топшираётган пайт акс эттирилган.

Шарқ тиббиёти оламининг VIII аср охири IX аср бошларидаги ёруғ юлдузларидан бири ҳисобланган шоир, файласуф, ўз даврининг машҳур табиби Бакр ибн Закариё ар-Розий ҳаёти ва унинг тиббий фаолияти юзасидан олиб борилаётган илмий изланиш натижасида шундай ахборотларга дуч келдикки, улар биздан аввалги тадқиқотчилар ёритмай ўтган ўринларини тўлдириш, анчагина равшанлаштириш учун асос бўлади. Тарихий ҳужжатларнинг ар-Розий ҳақида берган маълумотларидан бизни қизиқтирган ва диққатимизни ўзига жалб этган нарса — аллома томонидан ёзиб қолдирилган рисолалардан сўнгги асрларда яшаб ўтган талайгина табибларнинг фойдаланганликлари, шу орқали шифоланиш услублари воситасида беморларни даволаганликлари бўлди.

Буюк сиймолар

УЛУҒЛАРНИНГ УСТОЗИ

Ўша аср табиблари ар-Розийнинг "Китоби ал-Мансурий" ва "Китоб ал жадари ва ал-хасбо" каби асарлари билан таниш эканликларини қуйидагилар тасдиқлайди: Рашодиддин Ибн Иброҳимнинг "Устоз сабоқлари" рисоласида айтилишича IX асрларда Теҳрон яқинидаги Рей шаҳрида бечорахона ва касалхона очилиб, унда Абул Хорис ибн Боқий Машҳадий каби табиблар беморларни даволаганлар. Мазкур рисолада шифолаш доимий равишда очиқ ҳавода ва оқин сув атрофида олиб борилганлигидан, даволаниш аксари муваффақиятли кечганлигидан мана шу дорулшифода шифоланишга муяссар бўлган ўша давр шоирларидан Сиддиқ Ҳандоний шундай ёзган эди:

Ҳаволар ичра ҳавода бўлдим,
Оби-кавсаридан шифода бўлдим.

Шифолаш маскани очиқ ҳаво ва оқар сувлар қирғоғида бўлганлиги учун турли хасталиклар, шу жумладан ўпка касаллигини ҳам даволай олган экан. Розий асарларидан хабардор бўлган Рашодиддин ибн Иброҳим қуланж ва ич қотиш касаллигининг келиб чиқиш сабабларини айтмайдию, уни даволаш ҳақида ҳам эслатиб ўтади. Рашодиддин аллома таълимотини давом эттириб, шундай ёзади: "Жиргот — даволи ичимлик, ани кўпроқ қиш айёмларинда ичмак яхшидур. Чунки қиш айёмларинда ёзги айёмлардагидек ҳўл мевалар бўлмайди. Жиргот ичак-чавоқнинг мувозанатли ҳаракатланишига бағоят ёрдам айлайдур".

Агар биз ар-Розий яшаб ўтган асрдан кейинги асрларга назар ташласак, тиббиёт оламида яшаган кўплаб табиблардан, донолар аллома меросидан яхшигина бохабар эканликларини кўрамиз. Бундайлар қаторига файласуф ва табиб Муҳиддин Бухорий (XVIII аср), шоир ва табобат илми соҳиби Юсуф Самарқандий (XIX аср), табиб Абулвос Ғиждувоний (XIX аср), шоир Ҳозиқ Хирожий ва унинг ўғли бўлмиш шоир Хотиб (XVIII —XIX асрлар), Муҳаммад ибн Закариё Мурғиноний (XIX аср), Бектош Урганжий (XVIII — XIX асрлар), Ҳаким табиб (XX аср, Ҳамзанинг отаси), шоир ва табиб Мирзо Хўқандий (XIX — XX асрлар), Исмоил Афғоний (XIX — XX асрлар), Мавлоно Носир Каттақўрғоний (XIX аср), Тошхон Абдулманзар қизи (XX аср) кабилар киради. Бу донишманд табибларнинг барчаси Абу Бакр ар-Розий таълимотига ҳар турли ёндошган шахслардир. Уларнинг баъзилари алломанинг шифолаш услублари билангина чегараланган бўлсалар, баъзилари эса касалликни аниқлашдаги тушунчаларга эътибор берганлар.

Бу табиблар қаторида тилга олганимиз Мавлоно Носир Каттақўрғоний XIX асрда "Розийнинг тиббиёт соҳасидаги мўъжизалари" номли рисоласини ёзиб, унинг васвас дардига йўлиққан бир аёлни қандай даволаганлиги тарихи устида тўхтайди. Розий васвас касалига дучор бўлган хотиннинг бу дардини хотиржамликнинг йўқолишидан, тинчлик-ҳаловатининг йўқлигидан деб билади. У хотиннинг ёру биродарларига у билан нечоғлик хушмуомалада бўлишлари кераклигини, у аёлнинг кўнглини кўтарадиган гаплар билан суҳбат қуришлари кераклигини таъкидлайди. Бу ҳикоят якунида Мавлоно Носир Каттақўрғоний аёлнинг ўз дардидан фориғ бўлиб кетганлигини айтиб ўтади.

Мирзо Хайрулло Хўқандий ҳам машҳур табиб ва шоирлардан бири бўлиб, асосан табобат соҳасидаги билимларини Ҳамза Ҳакимзоданинг отаси бўлмиш Ҳакимхон табибдан олган. Ҳакимхон табиб Шоҳимардоннинг қадимда катта шайх ва табибларидан бўлган Ниёзхон тўранинг ўғли бўлиб, Бухорои шариф, Самарқанд, Қўқон, Андижон, Марғилон, Наманган, Фарғона, Ўш, Жалолобод шаҳарлари фуқароси билан адабий, маданий, иқтисодий алоқа қилган. Шундай оиланинг фарзанди бўлмиш Ҳамза билан дўстлик муносабатида бўлган Хайруллохон ҳам табиб хонадонида йиғилган ҳар турли қўлёзма китоблардан бафуржа фойдаланган.

Мирзо Хайруллонинг ар-Розий билимини, шифолаш услубини ўрганишга кўпроқ интилганлиги натижасида у пес касаллигининг даволаш йўлларини билиб олган ва бу борада кичик бир ҳикоя ёзган. Ҳикоянинг мазмунига кўра, бир читфуруш бойнинг қўли пес касаллигига учраб, харидорлар ундан ҳеч нарса харид қилмай қўядилар. Савдогар оғир тушкунликка тушади. Кунлардан бирида у бошқа ўлкадан келган савдогар билан учрашиб қолади. Суҳбат чоғида меҳмон пес касаллигининг юқумли эмаслигини, унинг давоси бор эканлигини айтади ва бу касалликни мамлакати бўлмиш Теҳронда ар-Розий номли табиб даволаётганлигидан маълумот беради. Савдогар шундан сўнг Теҳронга бориб, ар-Розийни излаб топади. Табиб уни самимий кутиб олиб, шифолаш масканига бошлайди. Шифохона шолипоянинг қирғоғида жойлашган эди. Хаста савдогар уч кечаю уч кундуз яланғоч ҳолатда ўша ерда ётади, танасини шолипоя чивинлари чақади, табиб эса уни чидамга чақиради. Уч кун деганда унинг қонсизликдан оқарган танаси қизариб соғломлашади ва савдогар ўз юртига қайтади.

Рисоланинг сўнгги варағида Мирзо Хайрулло Хўқандийнинг ушбу сўзлари ёзилган". "Тиббиётдаги ар-Розий таълимоти замонлар ўта унутилган таълимот. Аслан эса унинг халқ соғлиғи йўлидаги ишлари Абу Али ибн Сино, Абдул Хорис, Рашодиддин Вотвот таълимотлари янглиғ аҳамиятлидир. Ар-Розий таълимотини ўрганишнинг чоғи келгусидир". Мирзо Хайрулло Хўқандий ўша даврда ҳақ сўзларни ёзган экан. Мана энди давр келиб ар-Розийнинг тиббиёт соҳасидаги асарларини излаб топмоқдамиз, таълимотини тиббиёт қонуниятидек ўрганмоқдамиз. Ҳақ росткім, биргина пес касаллигини ўша даврда даволагани ҳақидаги маълумотнинг ўзи ҳозирги давр табобати учун янги ва ноёб маълумотдир.

Гулираъно МАҲМУДОВА,
2-Тошкент Давлат тиббиёт институтининг ички касалликлар кафедраси ассистенти.

Халқаро "Экосан" жамғармаси йилдан йилга ўз фаолиятини жўшқинлаштириб боряпти. Ўтказилаётган хилма-хил тадбирлар фикримизга мисол бўла олади. Яқинда жамғарма ташаббуси билан "Ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал қилишда оммавий ахборот воситаларининг роли" мавзусида учрашув ўтказилди. Унда газета ва журналларнинг муҳаррирлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари, радио ва телевидение мухбирлари иштирок этдилар.

Учрашувда Ўзбекистон Республикасида фаолият кўрсатаётган халқаро экология ва саломатлик жамғармаси бўлган "Экосан" атроф-муҳитни мусаффо сақлашда, одамларнинг саломатлигини тиклашда, келгуси авлоднинг соғлом тарбия топишида муҳим вазифаларни бажараётгани бир овоздан қайд қилиб ўтилди.

—"Жамғарма тузилган пайтдан бошлаб, — деди учрашувда сўзга чиққан "Экосан" халқаро жамғармасининг президенти Юсуф Шодиметов, — экологик фалокат юз берган минтақаларда кечиктириб бўлмайдиган зарур тадбирлар кўриб келинмоқда. Айнан шу мақсадда "Экосан" меҳр-шафқат ва саломатлик поездлари тузилди. Натижада аҳолига юқори даражадаги тиббий маслаҳатлар берилди,

Соғлом авлод учун

ҲАМКОРЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

экологик носоз туманларга меҳр-шафқат юклари, бошқа зарур ашё-анжомлар келтирди. Айни пайтда Тошкентда "Экосан" клуби ҳам иш олиб бормоқда. Унинг аъзолари республикамизнинг етакчи мутахассислари, йирик бизнесменлардир. Марказий Осиё республикалари,шунингдек, Америка Қўшма Штатлари, Германия, Украина, Беларус ишбилармонлари ҳам улар билан елкама-елка туриб, бизга ёрдам кўрсатмоқда. Уларнинг биринчи қилган ишлари "Тоза ҳаво", "Тоза сув", "Орол минтақасининг қайта тикланиши", "Сув ва сув ресурслари" дастур ва концепцияларининг ўтказилгани бўлди. Оқибат натижада Нукус шаҳрида болалар шифохонаси қурилди. Орол ҳавзасида сувларни тозалайдиган қурилмалар ўрнатилди. Ўзбекистон Республикасида иш олиб бораётган "Экология ва саломатлик" дастури ҳам диққатга молик бўлмоқда. У икки йилга мўлжалланган бўлиб, ҳавони, сув ҳавзаларини, ўсимлик ва ҳайвонот оламини муҳофаза қилиш, ерлардан, сувлардан оқилона фойдаланиш, аҳолини экологик жиҳатдан тарбиялаш, таълим бериш каби муҳим вазифаларни ўз ичига олган. "Экосан" олим ва мутахассисларни жалб этиб, бошқа хайрли тадбирларни ҳам амалга оширмоқда. Фикримизга Американинг халқаро ривожланиш агентлиги билан биргаликда Марказий Осиё минтақасига бағишлаб ўтказилган "Атроф-муҳит ва инсон саломатлиги" симпозиуми далил бўла олади. Бундан ташқари "Интермед" халқ табобати маркази, 2-Тошкент давлат тиббиёт институти ҳузурида экология ва саломатлик лабораторияси ҳам ташкил этилди.

Чет эл ташкилотлари билан алоқаларимиз янада кучайиб бормоқда. Бугунга келиб, экология ва саломатлик муаммолари билан шуғулланадиган ўзбек—рус—австрия, ўзбек-итальян, ўзбек—араб, ўзбек—герман қўшма корхоналари иш бошлаб юборди.

"Экосан" халқаро жамғармасининг дастурларини кенг халқ оммасига етказиш учун оммавий ахборот воситалари, радио ва телевидение етарли эътибор берса, мақсадга мувофиқ бўларди. Чунки, экологик муаммоларга қарши курашиш билан бир қаторда экологик тарғиботни кучайтириш жуда муҳимдир. Бу борадаги ишларимизни рўйи-рост кўрсатиш, камчиликларни аямай танқид қилиш фақат фойда келтиради. Ушбу масалаларни энг яхши тарзда ёритган матбуот органлари халқаро "Экосан" жамғармаси эълон қилган кўрик-танловда иштирок этади. Танлов голибларини пул мукофотлари кутади.

Учрашув қатнашчилари жамғарма бошлаган барча олижаноб ишларни, шу жумладан, экологик дастурларни қўллаб-қувватловчи журналистлар ассоциациясини тузиш ҳақидаги таклифни қизғин қувватладилар.

Ғолиб МИРЗО.

Пиру бадавлатларимиз

ВАТАНДА ЯШАШ БАХТИ

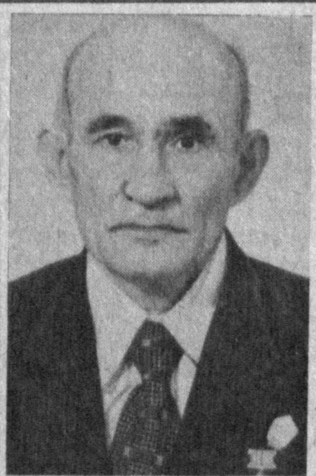

"Дилинг аллоҳ билан, қўлинг меҳнат билан бўлсин" деган Баҳоуддин Нақшбанд байтларини ўқиганимда доим кўз ўнгимда Ҳикмат ака Комилов намоён бўлади. Чунки у киши ҳақида жуда кўп давраларда, гурунгларда, суҳбатларда, чойхонада яхши сўзларни эшитганман. Бу оилани доришунослар оиласи деб ҳурмат билан тилга олишади.

Самарқанд дарбоза маҳалла аҳли ўз маҳалладошлари Ҳикмат акани меҳнаткаш, кўнгли очиқ, мурувватли, меҳрибон ва сахий бир инсон деб эъзозлашади. Юз-кўзларидан доим нур ёғилиб туради. Сўзлашсангиз суҳбатига ҳеч тўймайсиз. Отахонлар айтганидек Ҳикмат аканинг меҳригиёси борлигига иймон келтирасиз.

Доришунослик институтини битиргач кўп жойларда ишлади, дорихоналар очиб, одамлар соғлигини сақлаш ишига имкон қадар ҳисса қўшиб, ҳалол ва виждонан меҳнат билан одамлар дардига малҳам бўлди. Шунинг учун унга "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган доришунос" фахрий унвони берилган.

— Қарийб 60 йил бир соҳада меҳнат қилибсиз. Дорихона мудири бўлиб ишлашнинг ўзига хос масъулияти ҳам бордир? — деган саволимизга у шундай жавоб берди:

— Бу шарафли ва қийин касб. Негаки, ҳар доим халқ билан мулоқотда бўласиз. Қилган ишингизга қараб халқнинг ўзи сизга баҳо беради. Барча турдаги дорилар ҳаммавақт бўлавермайди. Лекин мен халқни доим таъминлаб туришга ҳаракат қилардим. Яна кўплаб шогирдлар тайёрладим.

— Мен бир оддий қишлоқ қизи эдим, — дейди Ҳикмат аканинг шогирдларидан бири Раъно Миразимова. — Ўқишга киришимда ва уни тамомлаб ўз қишлоғимда дорихона мудири бўлиб ишлашимда устозим Ҳикмат аканинг хизматлари катта.

— Ҳақ гап. У кишидан миннатдормиз. Қўлимизни кўксимизга қўйиб таъзим бажо қиламиз. Биз ёшларга отадек жонкуяр бўлганликларидан ўзимни бахтли ҳисоблайман, — дейди Турдибой Каримов.

— Ҳикматжон жуда содда ва етук, ўз касбига садоқатли доришунос. Ҳар қандай шароитда ҳам инсонлар учун хизмат қилишга интилади, — дейди кекса ўқитувчи ва журналист Убайдулла Расулов.

— Ҳикматжонни мен чин дилимдан ҳурмат қиламан. Чунки у ҳалол ва покиза одам. Доим ёрдамга шошилади, — дейди узоқ йиллар жамоа хўжалигини бошқарган Миразиз Рўзиматов. — Жаннатий деб шундай одамларни айтса арзийди.

— Ҳикматжон укамиз иродали ва шукрона қилувчи инсон, — дейди Ўзбекистон халқ артисти Ориф Қосимов. —Нафақага чиққан бўлса ҳам халқ учун хизмат қилишни олий мақсад деб билади.

— Одам билан одам тирик экан, — дейди Ҳикмат ота. — Менинг яхши-ёмон кунларимда бирга бўлган дўстларимдан хурсандман. Ҳозир ҳам одамлар менга ҳатто кечалари телефон орқали ёрдам сўраб мурожаат қилишади. Одамларга керак эканлигингни ҳис қилганингда ўзингни бахтли ҳисоблар экансан.

— Дунё кўрган одам дейишади. Нима, бойликларингиз кўпми? — деган саволимизга саксон баҳорни кўрган отахон табассум ила оҳиста шундай деди:

— Мен имкони топилди дегунча саёҳат қилишни ёқтираман. Бухорои Шариф, Самарқанд, Туркистон ва собиқ иттифоқнинг кўпгина шаҳарларида, шунингдек Чехия, Словакия, Шарқий Африка, Туркия, Греция, Миср, Ливан, Яман, Кения, Франция, Марокаш, Жазоир, Куба ва бошқа мамлакатларда бўлганман.

Хорижда юрган ватандошларим кийган либосларимизни кўзларига суртиб, "Ватан ҳиди келмоқда", деб йиғлаганларида, мен Аллоҳга шукроналар келтирдим, Ватандан муқаддас саждагоҳ йўқлигига ишонч ҳосил қилдим. Зеро туғилиб ўсган юртда яшамоқ катта бойлик ва саодатдир. Мустақил Ватанимизнинг порлоқ келажаги учун кечаю кундуз меҳнат қилсак арзийди.

Шомаҳмуд ШОБИЛОЛОВ.

Ўзбекистон матбуотини қўллаб-қувватловчи жамғарманинг "Истиқлол"ноширлик маркази жаҳон адабиёти хазинасининг ноёб дурдонаси саналмиш "Калила ва Димна" китобини чоп этди. Олимларнинг фикрича, асли қадимий ҳинд ҳикматномаси бўлган бу асар минг йиллар давомида жаҳоннинг жуда кўп тилларига таржима қилинган. Асрлар мобайнида унинг ҳажми ва шакли ўзгариб борган бўлса-да, асосий ғояси сақланиб қолган. У адолат ва эзгуликни тарғиб қилади, ёвузлик, ёмонликдан сақланишга даъват этади, яхшилик ва инсоний фазилатларга, улуғвор интилишларга чорлайди.

"Калила ва Димна"нинг ўзбек тилига қилинган биринчи таржимаси тахминан XIII асрга мансуб бўлиб, унинг ягона нусхаси Лондондаги "Индия оффис" китобхонасида сақланади. Инглиз шарқшуноси Эте каталогида таржимон Ифтихориддин Муҳаммад Баҳрий деб кўрсатилган.

1718-1719 йилларда "Калила ва Димна"ни Қашқарда Мулла Темур "Анвори Суҳайлий" асосида таржима қилган ва унга "Осори Имомия" деб ном берган.

1837-1838 йилларда эса Хивада Мулла Муҳаммад Ниёз деган таржимон мазкур ҳикматномани ўзбек тилига таржима қилиб, унга ўзидан анча муфассал сўзбоши ёзган, унда асарнинг Ўрта Осиёда кенг тарқалганлиги, бир неча бор қилинган таржималари китобхонлар томонидан севиб ўқилганлигини баён этган.

Азиз китобхонларга "Истиқлол" ноширлик маркази туҳфа этган нашр таржимасини филология фанлари номзоди Суйима Ғаниева амалга оширган. Бунинг учун у Эронда Абдулазим Қариб томонидан нашр қилинган асар матнини асос қилиб олган.

— Ҳикмат — битмас ва туганмас хазинадир, харжлаганинг билан у камаймайди, асраганинг билан унга нуқсон етмайди. Ҳикмат шундай бир либоски, кийганинг билан эскирмайди. У ниҳояси йўқ роҳатдир, — деган экан ҳинд файласуфи.

"Калила ва Димна"нинг энг катта фазилати ҳам шундаки, у яратилганидан бери ўтган барча замонларда, худди кечагина ёзилган асардек, ўз таъсир кучини йўқотмай келади. Ундаги ҳикматлар, ўгит ва пандлар, ажойиб ҳикоятлар, масал, мақол ва маталлар авлодлардан-авлодларга ўтиб, янада кенг шуҳрат топмоқда. Асарнинг XIX асрнинг ўзида уч марта нашр этилиши, кейинги йигирма йил давомида эса тўрт марта босмадан чиқарилиши адабий-маънавий ҳаётимизда муҳим ҳодиса эканлиги шубҳасиздир. Аминмизки, бу ноёб, шоҳ асар ҳар бир ўзбек хонадонининг китоб жавонидан муносиб ўрин эгаллайди.

Қуйида ана шу китобдан бир қиссани — "Зоҳид ва меҳмон" бобини оқшомхонлар эътиборига ҳавола этаяпмиз.

«Истиқлол» туҳфаси

НИҲОЯСИ ЙЎҚ РОҲАТ НИМА?

"Калила ва Димна"ни ўқисангиз буни билиб оласиз

Рожа барахманга деди: — Бошқаларга зулм қилиб, ўзига бахтсизлик юзлангандан кейингина тавбасига таянган одам ҳақидаги масални эшитдим. Энди шундай бир қисса айтиб берсангки, унда ўз ҳунарини қўйиб, бошқа бир ҳунарга ёпишган, сўнгра бу янги машғулотнинг уддасидан чиқа олмасдан ўзининг аввалги ҳунарига қайтишни истаган, лекин уни ҳам эплай олмай, аросатда қолган одам ҳақида ҳикоя қилинсин.

Барахман деди: — Ҳар ишнинг ўз одами бор. Ким ўз қўлидан келадиган ишини ташлаб, қўлидан келмайдиган бир ишга ёпишса, албатта, муваффақиятсизликка учраб, расво бўлади, кейинги пушаймони ёрдам бермайди. Дейдиларки: "Ҳунар ёддан чиқмаса-да, лекин нозик томонлари унутилади". Инсон ўз ишини яхшилаб ўрганиб, уни ҳеч қачон қўлдан бермаслиги керак. Бўлмағур хаёлларга берилиб, шохдан-шохга қўнмаслиги, ҳар қандай гулнинг гўзаллигига учмаслиги керак. Бунга мисол қилиб, қуйидаги ҳикояни келтирса бўлади.

Рожа сўради: — У қандай ҳикоя?

Ҳикоят. Барахман деди: Қинуч деган вилоятда тоату ибодат билан машғул бўлган бир зоҳид яшар эди. Бир куни унинг уйига меҳмон келди, зоҳид уни самимий кутиб олди. Ҳол-аҳвол сўрашгач, меҳмоннинг қаердан эканлигини ва қаерга кетаётганлигини суриштирди.

Меҳмон жавоб берди: — Саргузаштларим жуда узун. Сизга малол келмаса, айтиб берай.

Зоҳид деди: — Кимки қиссага қулоқ солса, албатта, ундан ўзига ҳисса олади. Кўрган-билганларингизни ва ҳар бир сафардан олган фойда ва зарарингизни сўзлаб беринг.

Меҳмон деди: — Менинг аслим фарангдир. Ўз юртимда оғир меҳнат билан тирикчилигимни ўтказаман. Менинг бир деҳқон дўстим бор эди. У менга ёрдам қилиб, қарзга ғалла бериб турар, пулимни бер, деб шоширмас эди. Бир куни мени ўз боғига чақириб, меҳмон қилди ва қизғин суҳбат асносида мендан сўради: — Сен ўз касбингдан қанча фойда оласан? Сармоянг қанча-ю, фойданг қанча?

Мен ўз аҳволимни қисқача баён қилиб дедим: — Дўконимдаги дастмоям йигирма харвор* ғалладир, ундан оладиган фойдам оиламга етиб туради.

Деҳқон деди: — Йўғ-э, фойданг кўпроқ бўлса керак?

Мен дедим: — Сенинг ҳунаринг қанча фойда беради?

У жавоб берди: — Менинг дастмоям кам бўлмаса ҳам фойдаси бениҳоядир. Озгина уруғ сепиб, кўп ҳосил оламан.

Мен ҳайрон бўлдим ва дедим: — Қандай қилиб?

Деҳқон деди: — Таажжуб қилма, бир дона бошоқ ҳеч нарса эмас, лекин ундан анча буғдой ундириб олса бўлади. Касбим жуда фойдали. — Деҳқоннинг бу сўзларини эшитгандан сўнг дўконни беркитиб, деҳқончилик қилмоқчи бўлдим.

Буни маҳалламиздаги бир шайх эшитиб қолиб, мени чақиртирди ва деди: — Сен ўз касб-корингга қаноат қил. Ундан ортиғини истама. Ҳирс шумлик келтиради.

Мен дедим: — Эй шайх, мен фойдаси кўпроқ иш билан шуғулланмоқчиман. Шунда тирикчилигим осонлик билан ўтади, деб ўйлайман.

Шайх деди: — Кўп муддатдан бери шу касбинг билан кунинг ўтиб турибди. Деҳқончилик куч ва меҳнат талаб қилади. Соддалик қилма ва ўз ишингни ташлама. Кимки ўз касбини ташлаб, номуносиб ишга ёпишса, қарғанинг бошига тушган савдо унинг ҳам бошига тушади.

Мен сўрадим: — Қарғанинг бошига нима савдо тушибди?

Ҳикоят. Шайх деди: — Бир кир ювувчи бор эди. У ҳар куни сув лабида кир ювар ва ўша сувда қурт-қумурсқаларни тутиб еб юрадиган бир ғозни кўрар эди. Бир куни лочин семиз какликни тутиб келиб, гўштидан бир оз еди-да, қолганини ташлади. Буни кўриб, ғоз ўзига ўзи деди: — Бу қуш кичкина жуссаси билан катта қушларни тутиб ейди, мен бўлсам шу шакл ва ҳайтбатим билан майда-чуйда нарсаларга қаноат қилиб юрибман. Энди каттароқ кабутар, какликлар тутишга ҳаракат қилай.

Шу вақт бир кабутар сув лабига қўнмоқчи бўлган эди, ғоз унинг кетидан қувди. Аммо кабутар чап бериб учиб кетди. Ғоз сув лабига йиқилди, тумшуғи лойга ботиб қолди. Қутулишга ҳаракат қилиб зўр берган сари баттарроқ бота бошлади. Кир ювувчи югуриб келиб уни ушлаб олди-да, уйига олиб кетди. Йўлда учраган бир дўсти ундан сўради:

— Қўлингдаги нима?

Кир ювувчи деди: — Бу лочин ишини қилмоқчи бўлган ғоз. Ўз эҳтиёжидан ортиқча нарса кетидан югуриб ўз ҳаётини барбод қилди.

Бу масални шунинг учун келтирдимки, билиб қўй: ўз ишинг билан машғул бўлмай, сенга тўғри келмайдиган ҳунарга ёпишмоқчи бўлсанг, оқибати худди шундай бўлади.

Шайх бу масални айтиб бергандан кейин деҳқончиликни яна ҳам ортиқроқ орзу қила бошладим. Унинг сўзларини қулоққа олмадим. Ўз ишимни ташлаб, деҳқончилик билан шуғуллана бошладим. Дон сепиб, ҳосилини кутиб ўтирдим. Бу орада оиламнинг рўзғори танг бўлиб қолди, чунки дўкондан ҳар куни озгина фойда қўлга киритиб, уйга харажат қилар эдим, энди эса ҳосил олгунча ярим йил кутишим керак бўлди. Ўз-ўзимга дедим: — Катта хато қилдим. Улуғлар сўзига қулоқ солмадим.

Яхшиси бировдан озроқ пул қарз олиб, аввалги ишимни бошлаб юборай. Шундан кейин шаҳарда ўзига тўқ бир одамдан пул қарз олиб, яна дўкон эшигини очдим. Гумашта солдим. Ўзим гоҳ деҳқончилик билан, гоҳ дўкон иши билан шуғулланар эдим. Шу аҳволда икки ой ўтди. Бир куни далага чиқиб кетган эдим, гумашта хиёнат қилиб, дастмоямни уриб кетибди. Қўлимда қолган пул қарзни тўлашга ҳам, кун кечиришга ҳам етмас эди. Фурсатни ғанимат билиб, бир кун кечаси шаҳардан кўчиб кетдим. Кўп ранжу аламлар тортиб, узоқ жойларга бордим. Бир қанча вақт ўтгандан кейин болачақам ўлиб кетганини эшитдим. Уй-жойим ва қолган бисотимни қарз берганлар бўлишиб олибдилар. Мана, энди мен ватанга қайтмоқдан ноумид бўлиб, манзилма-манзил саргардон бўлиб юрибман. Бу саргузаштларимнинг бир шингилгинасидир.

Зоҳид деди: — Сўзларинг ростга ўхшайди. Неча йиллаб ватандан узоқда — жудолик дардини тортиб, сафар машаққатини чекибсан, аччиқ-чучукни тотиб, яхши тажрибалар орттирибсан. Бундан кейин фароғат билан яшагайсан.

Суҳбатдан сўнг зоҳиднинг буйруғи билан келтирилган хурмони ея бошладилар.

Меҳмон деди: — Бизнинг ерларда жуда ширин ва лаззатли мевалар кўп. Хурмо бир оз бадҳазм бўлса ҳам, лекин ғоят ширин мевадир. Афсуски, бизнинг вилоятларда ўсмайди.

Зоҳид деди: Хоҳлаган нарсасига муҳтож бўлганни бахтли деб бўлмайди. Орзу қилган нарсасига эришмаган одам саодатманд. Ёлғиз орзу қилиш билангина қаноатланиб, унга эришиш учун ҳаракат қилмаслик ақлга хилофдир.

Зоҳид ўткир нотиқ эди. Арамий тилини яхши биларди. Унинг бу тилда жуда чиройли сўзлаши меҳмонга ёқди. Меҳмон бу тилни билмаса ҳам кўпинча шу тилда сўзланг, деб зоҳиддин илтимос қилар эди. Зоҳид фасоҳат ва балоғат билан меҳмонга шу тилда гапирар эди. Охири меҳмон уни ўрганишни орзу қилиб қолди.

Бир куни у Зоҳидга деди: — Ёмон кўздан асрасин, жуда чиройли гапирасиз. Мен шу вақтгача бундай фасоҳатли бир сўз, бундай балоғатли бир жумла эшитмаган эдим... Сиздан илтимос қиламан: менга шу тилни ўргатсангиз.

Зоҳид деди: — Жоним билан. Бизнинг тилимизни ўрганишни хоҳлаганингиз учун фахрланаман, агар жазмингиз қатъий бўлса, мен меҳнатимни аямайман.

Меҳмон узоқ муддат бу тилни ўрганиш билан машғул бўлди. Кўп вақт сарф этди, кўп азият чекди. Лекин ҳеч нарса чиқмади. Бир куни зоҳид унга деди: — Бу жуда қийин иш... Кучи етмаган ишга ёпишган ва ўзига ярашмаган кийим кийган одам кулги бўлади. Кимки она тилини унутиб, ота-боболарнинг одат ва анъаналарини тарк этса, шундай бўлади.

Меҳмон деди: — Аждодларининг зарарли одатларига тақлид этмоқ ҳам нодонликдир. Фазилат эгаларининг билим ва ҳунарларини ўрганмоққа интилиш эса етукликдан далолат беради.

Зоҳид деди: Мен ўз бурчимни бажардим. Айтиш мумкин бўлган гапларнинг ҳаммасини гапириб ўтдим. Сиз тағин каклик юришини ўрганмоқчи бўлган ғозга ўхшаб қолманг.

Меҳмон сўради: — Унга нима бўлган экан?

Ҳикоят. Зоҳид деди: — Бир кун бир ғоз бир какликни кўрди. Унинг ноз ва ғамза билан юришини ўрганмоқчи бўлиб, унинг изидан қолмасдан бутун ҳаракатларига тақлид қилди, лекин бундан ҳеч нарса чиқмади. У какликнинг юришини ҳам ўргана олмади, ўз юришини ҳам унутди.

Бу масални шунинг учун келтирдимки, яхшилаб билиб олинг: бекорга ўзингизни ўзингиз қийнаб юрманг, арамий тилини ҳам ўргана олмайсиз, ўз она тилингизни ҳам унутасиз.

Айтибдурлар: энг нодон одамгина қўлидан келмайдиган ишга ёпишади. Ўз ҳунарини ташлаб, қўлидан келмайдиган ишга ёпишган одамнинг қандай аҳволга тушиши ҳақидаги ҳикоя шундан иборат.

*** Харвор — бир эшак кўтарадиган юк (оғирлик ўлчови).**

• Савол сиздан — жавоб биздан

ЁШНИНГ ФАРҚИ ЙЎҚ

Аёллар неча ёшгача фарзанд кўра оладилар?
Султоной СУЯРОВА, уй бекаси.

Бу энг аввало аёлнинг соғлиғига боғлиқ. Тиббий китобларда ҳатто етмишдан ошганда ҳам кўзи ёриган аёллар ҳақида кўплаб мисоллар бор.

Англияда 1867 йилда чиққан "Ланцет" журнали бирваракайига учта туққан 62 ёшли аёл ҳақида хабар берган. Бунгача унинг 10 боласи бўлган.

Гиннеснинг рекордлар китобига асосан XX асрнинг энг ёши ўтган онаси Портленд (АҚШ)лик Руфь Кистрел хоним ҳисобланади. У қизи Сюзаннани туққанда салкам 58 ёшда эди.

Ана шунақа, аёлларни асранг, ўзингизни ҳам муҳтарам эркаклар.

"ҚАРИ" ҒОЛИБЛИК

Спорт соҳасида ҳали ҳеч ким забт этолмаган рекорд борми?
Алим ҲУСАНОВ, ишчи.

Ҳа, бор. Спорт соҳасидаги энг "қари" енгилмас рекорд 2555 ёшга "тўлди". У Накос шаҳри фуқароси Тикондросга тегишли. У қўл жангида қадимги Грецияда ўтказилган 55-Олимпия ўйинларида 4 карра Олимпия ғолиби бўлган. Орадан 2517 йил ўтгандан сўнг венгер боксчиси Ласло Папп бу ғолибликка яқин келди: у уч карра Олимпия чемпиони бўлди.

Энг қари рекордни ким янгиларкин? Омон бўлсак кўрамиз.

УЙҚУНИНГ ЎЗИ КЕЛАДИ

Уйқусизликдан қутулишнинг иложи борми?
Толиб МЕРГАНБОЕВ, хизматчи.

Энг аввало шуни яхши билиб олинг: уйқу бу — ҳушсиз ҳолат, шу сабаб уни тезлатишга бўлган ҳар қандай уриниш натижа бермайди. Ўзингизни ухлатишга асло уринманг. Тўшакда ором олиб ётганда асабларингизни юмшатинг. Шундай қилиб, ухлаш учун ўзингизни ўзингиз ортиқча уринтирмасангиз, уйқунинг ўзи келади.

Дори-дармонлардан фойдаланишни маслаҳат бермаймиз. Кўпинча соғлом одамлар уйқусизликдан азоб чекадилар. Ҳар қандай дори-дармон мускулларни таранглаштиради. Дорига ўрганиб қолиб, ўзингизнинг соғлиғингизни ёмонлаштирманг.

Энг муҳими асабийлашмаслик, уйқу ҳамиша сиз билан бўлади. Бу руҳиятшуносларнинг маслаҳати.

"ҲУРМАТЛИ" ЖОНИВОР

Деярли ҳамма хонадонда мушук боқилади. У уйга қачон кириб келган?
Лола ҲАМИДОВА, ўқувчи.

Мушукни қўлга ўргатиш қадимги Мисрда, фиръавнлар даврида бундан 3500 йил илгари бошланган. Ҳатто бу жониворга ёппасига сиғинишган даврлар ҳам бўлган. Тарихчи Геродотнинг ёзишича, уйда ёнғин бўлса аввал мушукни қутқаришган, сўнгра бошқа лаш-лушлар олиб чиқилган.

IV асрда Мисрда мушукка сиғиниш бекор қилинди. Лекин барибир узоқ йилларгача мушукни ўлдириш энг оғир жиноятларнинг бири деб қараб келинган.

Мушуквойлар ана шунақанги ардоқли бўлишган. Ҳозир ҳам улар энг беозор саналади.

БАРЧАСИ РОСТ ЭМАС

Узунқулоқ гапларга қараганда Украинада "Л. И Брежневнинг шов-шувли ёзишлари" номли китоб чоп этилибди. Шу ростми?

Султон ТЎХТАЕВ, агроном.

Китоб ҳақида сўзлашдан олдин ундан олинган бир парчага эътибор берайлик: "Ҳаммаси Москвадаги 36-мурдахона бошлиғи Б. Александровнинг эркин матбуотда чиқишидан бошланди. Унинг таъкидлашича, Брежневни дафн этиш учун унга ўхшаган мурдани танлаб олишган. Б. Александровнинг матбуотда чиқишидан кейин кўп нарсалар очилиб қолди. Брежнев ҳаётда умуман мункиллаб қолган одам эмас экан. У кўриниши ёш, ғайратли бўлган экан. Унинг қиёфадоши дафн этилгунга қадар 18 ёшли гўзал билан учрашиб, уни севиб қолган.

Дафн маросими билан Ғарбий Самоа оролида ёш гўзал билан пайдо бўлган салобатли жаноб ўртасидаги боғланишни биров ўйлаб ҳам кўрмаган. Унинг чорбоғини баҳайбат итлар ва барваста қоровуллар қўриқлашган. Турли гувоҳларнинг айтишича, Леонид Ильич бу пайтда жуда озиб кетган, унинг севиклиси жуда ҳам гўзаллашиб кетган. Уларнинг уч боласи бўлган".

Ана шунақа гаплар. Агар китоб ёрлиғига ишонадиган бўлсак, у дастлаб Парижда босилган. Энди русчага ағдарилиб, Днепропетровск вилоят китоб босмахонасида чоп этилган. Унга ким буюртма берган — аллоҳга аён.

Китобдаги гапларнинг ҳаммаси рост бўлмаслиги мумкин. "Ёв қочса, ботир кўпаяр" дейишади. Ўзи йўқ бўлгандан кейин, бичиб—тўқиш одамзотга хос одат эканлигини унутмайлик.

Толиб САЪДУЛЛАЕВ тайёрлади.

БЎШЛИҚДАГИ ИЛК САРГУЗАШТЛАР

Энг, энг, энг...

• Осмонга биринчи бўлиб мард, жасур ва тажрибали аэронавт, профессор Гастон Тиссандье чиқди. У 1870 йилда Париж пруссияликлар томонидан қамал қилинган вақтда қамалдаги шаҳардан ҳаво шарида чиқиб, айни душман аскарлари устидан учиб ўтган эди.

• 1853 йилда икки машҳур альпинист—янги зеландиялик Хиллари ва Норгей Тенцинг дунёда энг баланд, 8848 метрли Жомолунгма чўққисини забт этишди. Асли тоғлик, Непал мамлакатидан бўлган Норгей Тенцинг йигирма беш ёшигача дунёдаги энг баланд юксакликка чиқишга олти марта уриниб кўрган. Фақат еттинчисида ҳаво сийрак бўлган жойга кўтарилиб, шон-шуҳратга эришди.

• Рус олими Дмитрий Иванович Менделеев ҳаво шарида 3000 метр баландликка кўтарилиб, соғ-саломат қўнди. Шундай бўлса ҳам олим, бир неча километрли баландликда ғамланган кислород бўлишининг ўзи кифоя эмас, одам босимнинг тез ўзгаришига чидамайди, шунинг учун герметик кабина зарур, деган хулосага келиб, илк бор аэронавтга мўлжалланган кабинага асос солди.

• 1935 йилда синовчи-учувчи В. Коккинаки Н. Н. Поликарпов конструкциясидаги бир моторли самолетда очиқ кабинада фақат кислород маскасининг ўзи билан рекорд баландлик — ўн тўрт минг беш юз етмиш беш метрга кўтарилди.

• 1965 йил 18 мартда космонавт-учувчи Алексей Леонов Ер тарихида биринчи марта инсонга бегона Буюк Бўшлиқ дунёсининг бўсағасидан ўтди. Кемага боғланган Леоновнинг жиҳози—скафандр, осма сумка ва фал (арқон)дан иборат эди.

• 1971 йил собиқ Иттифоқ космодромидан Ер орбитасига "Салют" космик кемаси чиқарилди. Бу — замонавий икки хонали квартира ҳажмидаги катта космик уй эди. Унда икки мингга яқин асбоб ва қурилмалар, блок ва агрегатлар жойлаштирилган. Йигирмата бошқариш пульти ўрнатилган. Бу — инсоният тарихида биринчи орбитал станциядир. Бу станцияда космонавтлардан Петр Климук ва Виталий Севастьяновлар икки ой мобайнида қатор мураккаб илмий кузатишлар олиб боришди.

Шавкат САЪДИЕВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

Эндигина ёруғ дунёга кўз очган бу мавжудотлар ниґоҳида фақат ҳайрат аломатларини кўриш мумкин.

* * *

Жаҳонга машҳур "Кодак" компанияси томонидан кўпдан буён ўтказиб келинаётган халқаро миқёсдаги фотография ҳаваскорлиги кўрик-танловига ярим миллиондан ҳам ортиқ суратлар келди. Танлов ғолиблари оз бўлсада, 50 дан 250 долларгача мукофотлар олишди. Аммо гап мукофотга сазовор бўлишда эмас, муҳими танловда иштирок этиш ва тан олиниш.

СУРАТДА: америкалик Дэнни Саттон томонидан тақдим этилган ва ғолиблар қаторидан жой олган "Чиқсамми ёки кирсаммикан?" номли сурат (аслида суратда иккита мушук тасвирланган)

РАТА-ТАСС сурати ("Нэшнл инквайрер" журнали)

ШИНГИЛ ТАБАССУМ

КЕЛИШУВ

Эр-хотин ажралишди. Ҳамма нарсани бўлишди-ю уч болани ҳеч бўлишолмади. Охири эрнинг хуноби ошди:

— Кел, яхшиси бир йилдан кейин ажрашамиз.

— Нега?

— Унгача тўртинчи болани туғасан.

ЗИЙРАК ЭКАН

Шикоятчи ЖЭКка келибди:

— Бошлиқ қани?

— Йўқ.

— Ҳозир ўтирувди, деразадан кўрдимку.

— У сизни олдинроқ кўриб қолган экан-да...

МАЙДА КЕРАКМИШ...

Икки жангари йўлакда учрашиб қолишди.

— Пулдан чўз! — деди биттаси пичоқ чиқариб.

— Нима қиласан? — деди иккинчиси тўппонча ўқталиб.

— Эллик минг рублга майда тополмаяпман — деди биринчиси бўш келмай.

ДАШНОМ

Хўроз товуқхонага туяқушнинг тухумини думалатиб келди.

— Муҳтарама хонимлар, — деди у товукларга, — сизга таъна қилиш ниятим йўғ-у, лекин бошқалар қандай ишлаётганини кўриб қўйинглар.

ИККИДАН БИРИ

Сотувчи харидор аёлни қистарди:

— Шу музлатгични сотиб олинг, қаранг катталигини, қанча маҳсулотингиз бўлса, айнимай туради.

— Шундайликка шундай-а, — деди аёл, — лекин кечагина телевизор сотиб олувдик, энди анчагача ош-овқат ҳақида ўйламасак керак.

САБАБ

Қирғоқда балиқ овлаб ўтирган кишини кўриб, назоратчи огоҳлантирди:

— Сиз балиқ овлаш тақиқланган жойда балиқ тутяпсиз...

— Э, шу сабабдан қармоқ қимирламаётган экан-да! — деди балиқчи.

КУЁВ МАКТУБИ

"Қачон қайнонамни тушимда кўрсам, албатта эртасига бир воқеа рўй беради: ҳали учар ликопча пайдо бўлади, ҳали нарх-наво ошади. Қайнонамни туш кўришим шаҳримизга жуда қимматга тушяпти. Менга яхшиси чет элга кетишга рухсат бера қолинглар. Тинч бўласизлар".

Тоҳир АБДУЛЛО тайёрлади.

Бош муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЁҚУБОВ

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади.

Буюртма -Г-0009

•Босмага бериш вақти 11.30.

1 2 3 4 5 6.